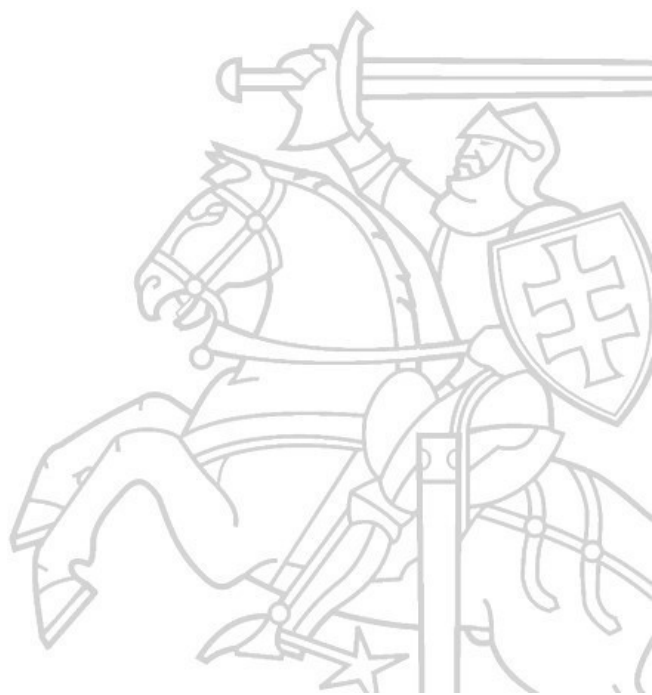

LIETUVOS RESPUBLIKOS PROKURATŪRA

LIETUVOS RESPUBLIKOS PROKURATŪROS VEIKLOS 2022 METAIS ATASKAITA

2023-03-01 Nr. 17.9.- 1974

IVADAS

2022-uosius visuomet prisiminsime kaip sukrečiančio karo Ukrainoje metus. Karo, kurio akivaizdoje nėra pasirinkimo likti saugioje, įprastoje, sau patogioje rutinoje. Karo, kuris visus, iš saugaus nuotolio sužinančius apie kruvinas aukas ir nuostolius, įpareigoja dalintis gynybai skirtu ginklu, vaistais, šiluma, maistu, pastoge ar, kaip teko įsitikinti prokuratūros atveju, – ir patirtimi.

Tad visus, kas atsivers prokuratūros veiklos ataskaitą, kviečiu į Lietuvos prokuratūros iniciatyvas padedant Ukrainai tirti karo nusikaltimus pažvelgti ir 2022 m. birželio 30 d. paskelbtos Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutarties Sausio 13-osios byloje kontekste, kurioje galutiniu ir neskundžiamu sprendimu kaltais dėl nusikaltimų, įvykdytų Lietuvos žmonėms 1991 m., pripažinti 67 kaltinamieji.

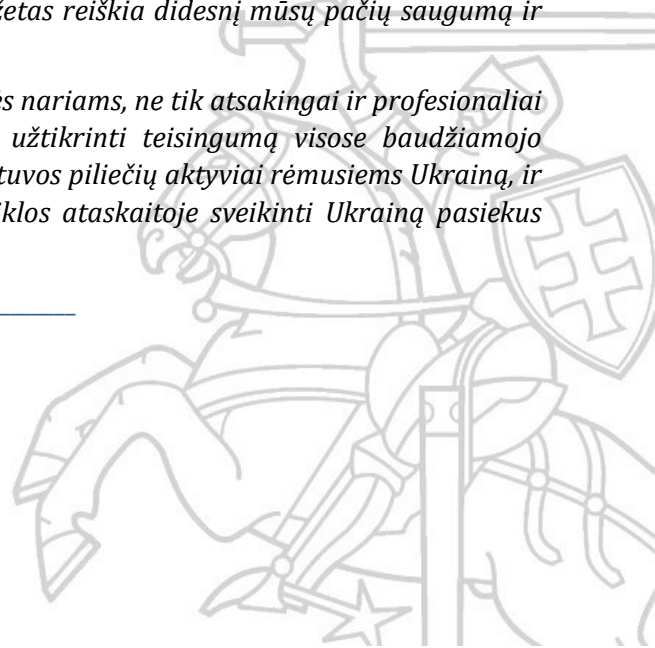
Būtent ši Lietuvos prokurorų patirtis – būti neteisėtai persekiojamiems užsienio valstybės agresorės – paskatino, praėjus vos penkioms paroms nuo Ukrainos užpuolimo, t. y. 2022 m. kovo 1 d., pradėti išskirtinį ikiteisminį tyrimą dėl šioje šalyje Rusijos vykdomos agresijos, karo nusikaltimų ir nusikaltimų žmoniškumui, o netrukus – inicijuoti Eurojusto koordinuojamą jungtinę tyrimo grupę, kurios veikloje šiuo metu dalyvauja jau septynių valstybių atstovai ir pirmą kartą istorijoje – Tarptautinio baudžiamojo teismo prokuratūra.

Jausdama didžiulį dėkingumą ir pagarbą visiems tragiškus 1991 m. įvykius pasiaukojančiai ir atsakingai tyrusiems Lietuvos prokurorams, teisėjams ir kitiems pareigūnams, kurių pastangomis pavyko pasiekti tokią svarbią mūsų valstybei teisingumo pergalę, ir apžvelgdama mažiau nei per metus pasiektus karo nusikaltimų tyrimo ir bendradarbiavimo su Ukraina rezultatus, tikiu, kad ateis diena, kai karo nusikaltėlius teismui perduos ir Ukraina. Tik, priešingai negu Lietuvai po Sausio 13-osios įvykių, Ukrainai neteks to daryti vienai – būsime išvien tol, kol bus pasiekta pergalė tiek Ukrainos žemėje, tiek teismo salėse.

Dar vienas praėjusių metų prokuratūros darbo rezultatas, kurį priskirčiau prie pačių svarbiausių, nors iš pirmo žvilgsnio tai galbūt ir gali pasirodyti niekaip nesusiję su pagalba besiginančiai Ukrainai ir taikos išsaugojimu Lietuvoje, – tai daugiau nei 11 milijonų eurų, kuriuos prokurorai, gindami viešąjį interesą, atkakliu darbu grąžino mūsų valstybei.

Šią sumą sudaro pinigai ir vertingas turtas, dėl kurių grąžinimo valstybei prokurorai teikė ieškinius ir teisme įrodė esantys teisūs. Puikus rezultatas, akivaizdžiai parodantis, kad apgintas teisingumas ne tik didina žmonių pasitikėjimą valstybe, užtikrina saugumo, teisingumo jausmą, apgina nukentėjusiuosius, bet yra naudingas ir tiesiogine to žodžio prasme. Kai vyksta karas, nereikšmingų sumų nebūna, nes gausėnis ir stabilėnis valstybės biudžetas reiškia didesnę mūsų pačių saugumą ir daugiau galimybių padėti alinamai Ukrainai.

Nuoširdžiai dėkoju visiems prokuratūros bendruomenės nariams, ne tik atsakingai ir profesionaliai vykdžiusiems savo tiesiogines pareigas ir padėjusiems užtikrinti teisingumą visose baudžiamojo persekiojimo srityse, bet kaip ir šimtai tūkstančių kitų Lietuvos piliečių aktyviai rėmusiems Ukrainą, ir noriu palinkėti tik vieno – 2023 metų prokuratūros veiklos ataskaitoje sveikinti Ukrainą pasiekus pergalę.

TURINYS

NUSIKALSTAMUMAS	4
BAUDŽIAMASIS PERSEKIOJIMAS	6
1. Ikiteisminio tyrimo organizavimas	6
2. Valstybinio kaltinimo palaikymas	7
PRIORITETINĖ PROKURATŪROS VEIKLA	
3. Korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos	7
4. Organizuotų grupių ir nusikalstamų susivienijimų padaryti nusikaltimai	9
5. Tyčiniai labai sunkūs, sunkūs, apysunkiai smurtiniai nusikaltimai ir seksualinės prievartos nusikalstamos veikos, nuo kurių nukentėjo vaikai	11
6. Nusikalstamos veikos, kuriomis daroma didelė žala valstybės finansams ir Europos Sąjungos finansiniams interesams	13
6.1. Nusikalstamu būdu gauto turto įgijimas arba realizavimas (BK 189 str.)	14
6.2. Neteisėtas praturtėjimas (BK 189 ¹ str.)	15
6.3. Nusikalstamu būdu gauto turto legalizavimas (BK 216 str.)	16
6.4. Nusikalstamos veikos, susijusios su kontrabanda (BK 199 str. 1 d., 199 ¹ , 199 ² , 200 str.)	16
7. Nusikalstamos veikos elektroninių duomenų ir informacinių sistemų saugumui	17
8. Baudžiamojo poveikio priemonių, susijusių su turto susigrąžinimu (išplėstinis turto konfiskavimas, civilinis turto konfiskavimas), efektyvesnis taikymas	18
9. Tarptautinio bendradarbiavimo stiprinimas	19
10. Kriminalinės žvalgybos veiksmų teisėtumo kontrolės ir koordinavimo stiprinimas	22
11. Viešojo intereso gynimas	23
11.1. Valstybės teisių ir teisėtų interesų gynimas	24
12. Pranešėjų apsauga	25
PROKURATŪROS IŠTEKLIAI	
13. Personalo valdymas	27
14. Finansų ir turto valdymas	30
BAIGIAMOJI DALIS	32

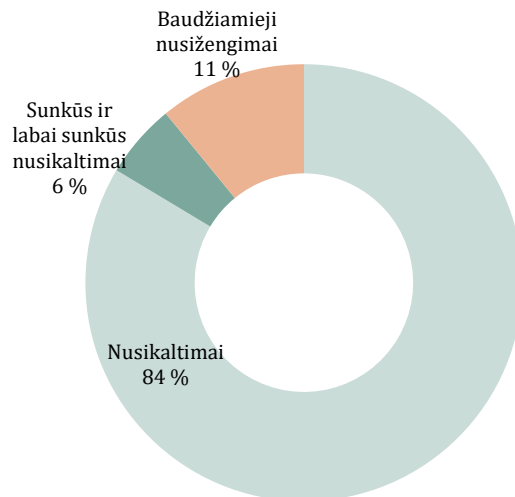

NUSIKALSTAMUMAS

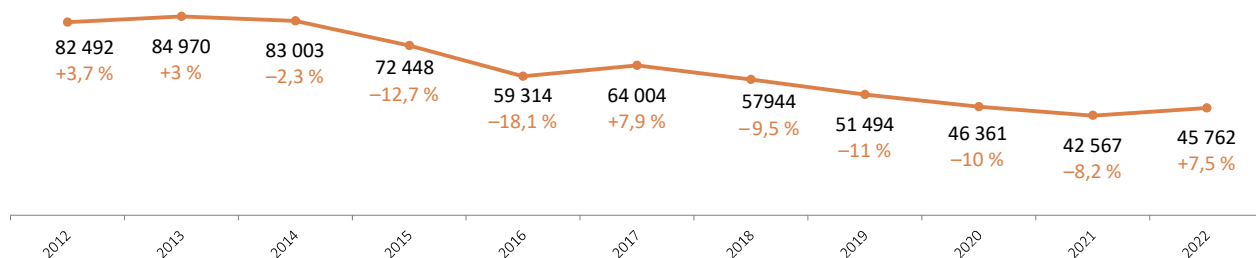
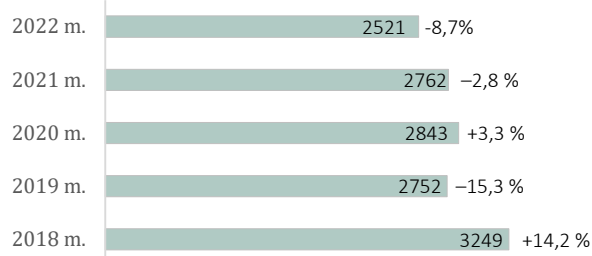
Nusikalstamumo struktūra 2022 m.

2022 m. Lietuvoje užregistruotos
45 762 nusikalstamos veikos.

100 tūkst. gyventojų teko **1 617**
nusikalstamų veikų, arba
1 veika **62** gyventojams.

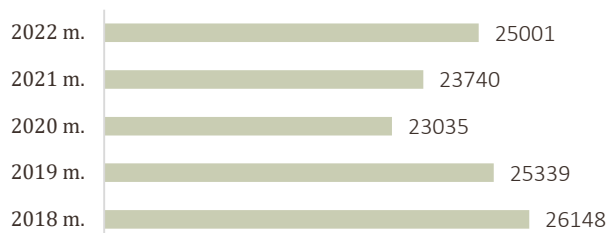
Nusikalstamumo dinamika

Užregistruotų sunkių ir labai sunkių nusikaltimų
skaičius ir pokytis (proc.)

Vidutiniškai **vienam prokurorui** teko
4,7 užregistruoto sunkaus ar labai
sunkaus nusikaltimo.

100 tūkst. gyventojų teko **89** sunkūs ar
labai sunkūs nusikaltimai, arba
1 sunkus ar labai sunkus nusikaltimas
1 123 gyventojams.

Nebaigtų tirti nusikalstamų veikų skaičius (likutis)

Vidutiniškai **vienam prokurorui** teko:

86 nusikalstamos veikos, užregistruotos 2022 m.;

47 nusikalstamos veikos, pradėtos tirti ankstesniais metais.

Nuo 2021 m. mažėjo smurtinių nusikalstamų veikų, tokių kaip nužudymai, plėšimai, smurtas artimoje aplinkoje. 2022 m. nusikalstamumo struktūroje ypač išryškėjo sisteminės vagystės iš parduotuvių, kai asmenys apskaičiuoja grobiamo turto vertę, kad išvengtų baudžiamosios atsakomybės pagal Baudžiamojo kodekso (BK) 178 straipsnį, ir sistemingai kartoja turto grobimo veiksmus, užtraukiančius administracinę atsakomybę.

Mažiau užregistruota nusikalstamų veikų:

- 28 proc. kontrabandos (BK 199 str.)
- 27 proc. apgaulingo apskaitos tvarkymo (BK 222 str.)
- 22 proc. disponavimo narkotikais turint tikslą platinti (BK 260 str.)
- 16 proc. dokumentų klastojimo (BK 300 str.)
- 57 proc. kovos su epidemijomis ar užkrečiamosiomis ligomis taisyklių pažeidimo (BK 277 str.)
- 21 proc. neteisėto namų gamybos stiprių alkoholinių gėrimų gaminimo (BK 201 str.)

Dažniausiai registruotos nusikalstamos veikos:

- vagystė (BK 178 str.)
- fizinio skausmo sukėlimas ar nežymus sveikatos sutrikdymas (BK 140 str.)
- vairavimas išgėrus (BK 281¹ str.)
- sukčiavimas (BK 182 str.)
- disponavimas narkotinėmis medžiagomis neturint tikslo platinti (BK 259 str.)
- turto sunaikinimas ar sugadinimas (BK 187 str.)
- nesunkus sveikatos sutrikdymas (BK 138 str.)
- viešosios tvarkos pažeidimas (BK 284 str.)
- neteisėtas elektroninių mokėjimo priemonių panaudojimas (BK 215 str.)

Daugiau užregistruota nusikalstamų veikų:

- +22 proc. sukčiavimo (BK 182 str.)
- +30 proc. nusikaltimų elektroninių duomenų ir informacinių sistemų saugumui (BK 196–198, 198¹, 198² str.)
- +22 proc. vagysčių (BK 178 str.)
- +29 proc. netikrų pinigų ar vertybinių popierių pagaminimo (BK 213 str.)
- +26 proc. elektroninių mokėjimo priemonių klastojimo (BK 214 str.)
- +60 proc. neteisėto valstybės sienos perėjimo (BK 291 str.)
- +170 proc. neteisėto žmonių gabenimo per valstybės sieną (BK 292 str.)

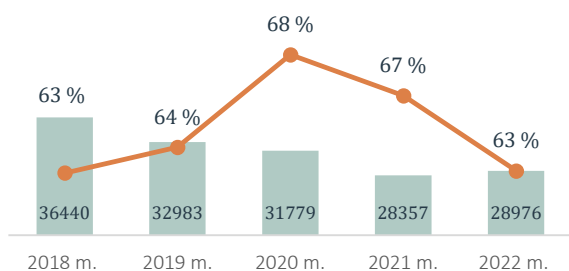

BAUDŽIAMASIS PERSEKIOJIMAS

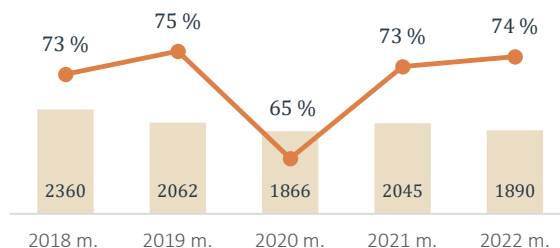
1. IKITEISMINIO TYRIMO ORGANIZAVIMAS

2022 m. Lietuvoje ištirtos **28 976** nusikalstamos veikos.
Vienam prokurorui teko **55** ištirtos nusikalstamos veikos.
Vidutiniškai per dieną ištirtos **79** nusikalstamos veikos.

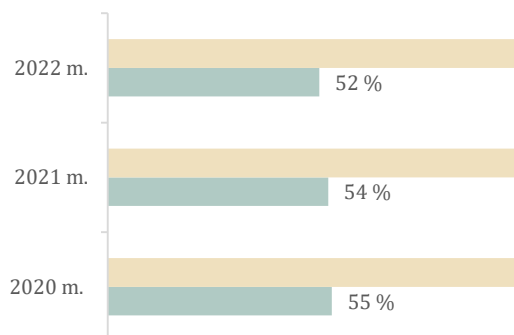
Ištirtų nusikalstamų veikų skaičius ir ištirimo procentas

Ištirtų sunkių ir labai sunkių nusikaltimų skaičius ir ištirimo procentas

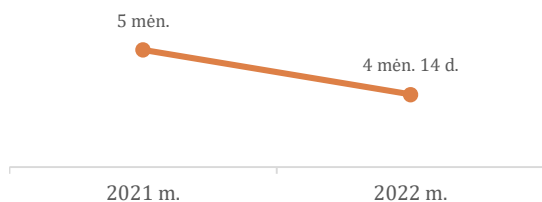

Iš viso ištirta Ištirta ekonomiškaisiais procesais

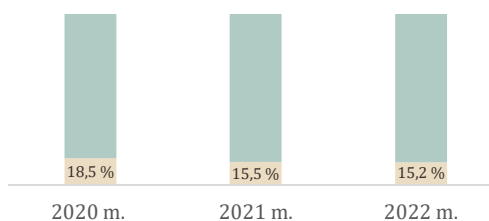

- Prokurorai priėmė **52 101** nutarimą atsisakyti pradėti, sustabdyti ar nutraukti ikiteisminį tyrimą. Teismai panaikino **1,1 proc.** tokių nutarimų (2021 m. – 1,31 proc., 2020 m. – 0,9 proc., 2019 m. – 0,9 proc.).
- Su kaltinamuoju aktu teismui perduota nagrinėti **6 112** bylų, iš jų daugiau negu pusė (3 746, arba 61 proc.) – siūlant sutrumpintą įrodymų tyrimą.
- Trūkumams pašalinti ir tyrimui papildyti teismai prokurorams grąžino **0,5 proc.** baudžiamųjų bylų, arba 73 iš 14 612 teismams perduotų bylų (2021 m. – 0,7 proc. 2020 m. – 0,5 proc., 2019 m. – 0,7 proc.).

Nusikalstamų veikų tyrimo vidutinė trukmė

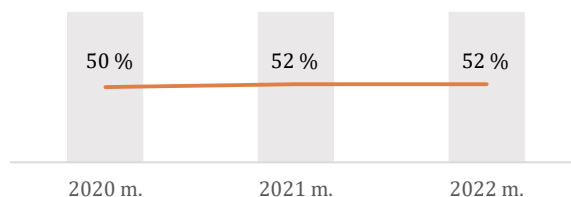
Ilgiau nei 9 mėn. trunkančių ikiteisminių tyrimų dalis (proc.)

2. VALSTYBINIO KALTINIMO PALAIKYMAS

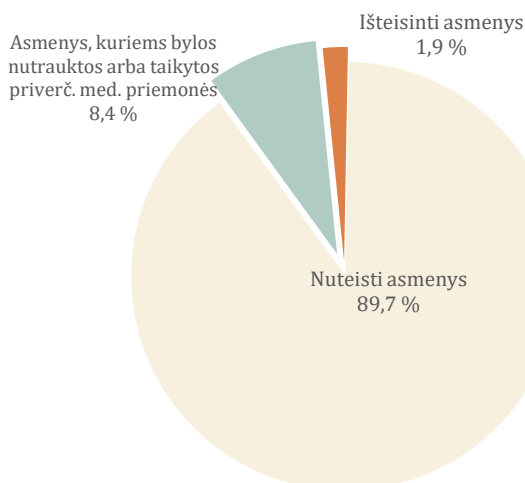
Dalyvaujant prokurorui pirmosios instancijos teisme išnagrinėta 8 050 baudžiamųjų bylų (2021 m. – 8 113), arba 52 proc. (15 545) visų pirmosios instancijos teisme išnagrinėtų baudžiamųjų bylų. Prokurorui pasirinkus ekonomiškesnį procesą, 48 proc. baudžiamųjų bylų išnagrinėta priimant baudžiamąjį įsakymą, t. y. prokurorui nedalyvaujant.

Baudžiamųjų bylų, išnagrinėtų priimant baudžiamąjį įsakymą, dalis (proc.)

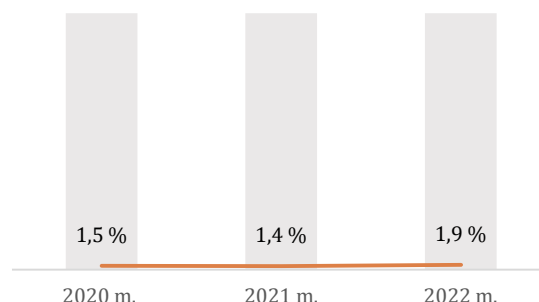

Iš 2022 m. teisiamų 16 692 asmenų pirmosios instancijos teismai

išteisino 313, arba **1,9 proc.**,
nuteisė – 14 978, arba **89,7 proc.**

Išteisintų asmenų dalis (proc.)

Teismai patenkino 62 proc. (arba 353 iš 569) prokurorų paduotų apeliacinių skundų ir 38 proc. (arba 30 iš 80) prokurorų paduotų kasacinių skundų.

PRIORITETINĖ PROKURATŪROS VEIKLA

3. KORUPCINIO POBŪDŽIO NUSIKALSTAMOS VEIKOS

Tarptautinė nevyriausybinė organizacija „Transparency International“ Korupcijos suvokimo indekse (KSI), kuris parodo, kiek šalyje suvokiama valstybės ir savivaldybių tarnautojų ir politikų korupcija, 2022 m. Lietuvai skyrė 62 balus iš 100 galimų ir 33 vietą 180 šalių sąraše (vertinimo skalėje 0 reiškia absoliučiai korumpuotą šalį, 100 – labai skaidrią valstybę). Lietuva tarp Europos Sąjungos (ES) valstybių užima 12 vietą (2021 m. – 13). Palyginti su praėjusiais metais, Lietuvos KSI padidėjo 1 balu ir šalis pakilo 1 pozicija aukščiau tiek tarp ES, tiek tarp pasaulio šalių.

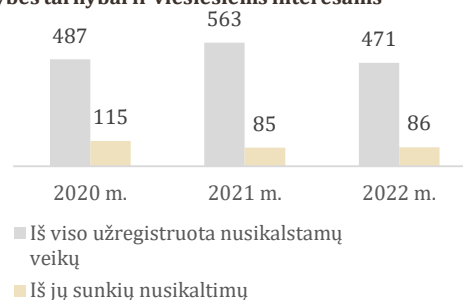

Lietuvos KSI pokytis (balais)

Užregistruota **471** (2021 m. – 563) nusikalstama veika valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams pagal BK 225–228 straipsnius, arba **16,3 proc.** mažiau negu 2021 m. ir **3,3 proc.** mažiau negu 2020 m.

Užregistruotos nusikalstamos veikos valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams

Užregistruotų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų skaičius:

	2020 m.	2021 m.	2022 m.
Kyšininkavimas (BK 225 str.)	86	133	131
Prekyba poveikiu (tarpininko kyšininkavimas) (BK 226 str.)	49	109	64
Papirkimas (BK 227 str.)	227	217	206
Piktnaudžiavimas (BK 228 str.)	125	104	70

Iš jų - sunkių korupcinio pobūdžio nusikaltimų dalis:

	24 proc.	15 proc.	18 proc.
Kyšininkavimas (BK 225 str.)	58 proc.	29 proc.	24 proc.
Prekyba poveikiu (tarpininko kyšininkavimas) (BK 226 str.)	24 proc.	3 proc.	13 proc.
Papirkimas (BK 227 str.)	5 proc.	3 proc.	6 proc.
Piktnaudžiavimas (BK 228 str.)	34 proc.	36 proc.	47 proc.

Ištirtų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų skaičius:

	331	298	317
Kyšininkavimas (BK 225 str.)	56	57	77
Prekyba poveikiu (tarpininko kyšininkavimas) (BK 226 str.)	28	21	41
Papirkimas (BK 227 str.)	186	142	147
Piktnaudžiavimas (BK 228 str.)	61	78	52

Korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų, ištirtų perduodant teismui, dalis:

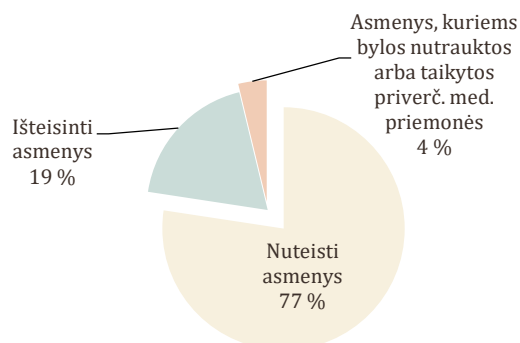
	94 proc.	93 proc.	79 proc.
Kyšininkavimas (BK 225 str.)	89 proc.	96 proc.	88 proc.
Prekyba poveikiu (tarpininko kyšininkavimas) (BK 226 str.)	93 proc.	95 proc.	90 proc.
Papirkimas (BK 227 str.)	85 proc.	89 proc.	65 proc.
Piktnaudžiavimas (BK 228 str.)	95 proc.	96 proc.	94 proc.

Pirmosios instancijos teismuose išnagrinėtos **173** (2021 m. – 150) baudžiamosios bylos, kuriose:

- pripažinti kaltais ir nuteisti **144** asmenys (2021 m. – 138);
- išteisinti **25** fiziniai asmenys (2021 m. – 19);
- **7** asmenims baudžiamosios bylos nutrauktos (2021 m. – 10);
- priverčiamosios medicinos priemonės netaikytos (2021 m. – 0);
- nuteisti **2** juridiniai asmenys (2021 m. – 3);
- išteisinti **10** juridinių asmenų (2021 m. – 0).

Vidutinė korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimo trukmė – **530** kalendorinių dienų.

Matomas bylose dėl korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų pirmosios instancijose teismuose išteisintų asmenų skaičiaus didėjimas. Išteisintų asmenų dalis 2020 m. sudarė 6 proc., 2021 m. – 11, o 2022 m. – 19 proc. Daugiausia išteisinamųjų nuosprendžių priimama baudžiamosiose bylose dėl BK 228 straipsnyje (piktnaudžiavimas) numatyto nusikaltimo. Manytina, kad tai gali priklausyti nuo skirtingo teismų ir prokurorų įrodymų pakankamumo vertinimo ir didelės žalos, kaip piktnaudžiavimo būtinojo požymio, traktavimo.

Prokurorai padavė apeliacinius skundus beveik dėl visų pirmosios instancijos teismuose priimtų išteisinamųjų nuosprendžių. Šie skundai dar neišnagrinėti.

4. ORGANIZUOTŲ GRUPIŲ IR NUSIKALSTAMŲ SUSIVIENIJIMŲ PADARYTI NUSIKALTIMAI

Organizuotas nusikalstamumas yra viena iš grėsmių nacionaliniam saugumui ne tik Lietuvoje, bet ir kitose ES valstybėse. Dėl to labai svarbu nuolat atlikti šio reiškinių stebėseną, siekiant įvertinti kriminogeninę situaciją ir numatyti tolesnę jos raidą.

Nuo 2017 m. Lietuvoje veikiančios aktyviausios nusikalstamos grupės vertinamos taikant Sunkaus ir organizuoto nusikalstamumo grėsmių vertinimo metodologiją. Sistemingai pagal šią metodologiją renkami ir analizuojami ikiteisminių tyrimų duomenys ir kriminalinės žvalgybos informacija padeda vertinti organizuoto nusikalstamumo pokyčius, sudaro sąlygas tikslingai, į pavojingiausių grupių išskaidymą ir jų nusikaltimų užkardymą nukreiptai teisėsaugos institucijų veiklai.

Kaip ir kitose valstybėse, Lietuvoje veikiančių organizuotų nusikaltėlių pagrindinis tikslas – iš savo nusikalstamos veiklos gauti kuo didesnę pelną. Mūsų šalyje organizuotų grupių daromų nusikalstamų veikų pobūdis ir mastas nesikeičia – daugelis veikų susijusios su neteisėta narkotinių ir psichotropinių medžiagų apyvarta ir kontrabanda, akcizais apmokestinamų prekių kontrabanda, vagystėmis užsienyje, prekyba žmonėmis, neteisėtu disponavimu ginklais ir šaudmenimis.

Nors Lietuvoje mažėja labai aukšto pavojingumo lygio nusikalstamų grupių, tačiau kartu matoma, kad tokios grupės glaudžiai bendradarbiauja su tarptautinėmis grupuotėmis ir integruojasi į tarptautinius kriminalinius tinklus. Kaip ir ankstesniais metais, organizuotų nusikalstamų grupių nariai, siekdami legalizuoti nusikalstamu būdu įgytas lėšas, dažniausiai investuoja į legalų verslą –

prekybą nekilnojamuoju turtu, įvairias tarpininkavimo paslaugas, krovinių pervežimo įmones. Nusikalstamų veikų lėšos naudojamos ir nusikaltimus darančių asmenų gerovei.

Nuolatinė organizuoto nusikalstamumo stebėseną ir kontrolę rodo, kad nusikalstamos grupės daug dėmesio skiria savisaugos priemonėms, padedančioms sumažinti ar neutralizuoti kriminalinės žvalgybos ir slaptų ikiteisminio tyrimo veiksmų galimybes. Planuojant ir darant nusikaltimus, naudojamos įvairios informacinės technologijos, duomenų šifravimo programinė įranga.

Nusikalstamas susivienijimas (BK 249 straipsnis) yra pavojingiausia organizuoto nusikalstamumo forma.

2022 m. dėl šios nusikalstamos veikos pradėti 2 ikiteisminiai tyrimai (2021 m. – 1). Teismui perduotos 3 baudžiamosios bylos (2021 m. – 2), kaltinamojo teisinis statusas suteiktas 31 asmeniui.

Pirmosios instancijos teisme išnagrinėta 1 baudžiamoji byla (2021 m. – 1), kurioje 24 asmenys kaltinti dalyvavę nusikalstamo susivienijimo veikloje. Išnagrinėjus šią bylą, pripažinti kaltais ir nuteisti 23 asmenys, 1 asmeniui baudžiamoji byla nutraukta dėl jo mirties. Šis nuosprendis dar neįsiteisėjęs, nes nebaigtas apeliacinio skundo nagrinėjimas (2021 m. nuteistų asmenų nebuvo, išteisintas 1 asmuo).

Nusikalstamų susivienijimų bylų rezultatai pirmosios instancijos teismuose

Išnagrinėtų bylų skaičius			Asmenų skaičius								
			Nuteistųjų			Išteisintųjų			Kuriems baudžiamoji byla nutraukta		
2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
2	1	1	1	0	23	1	1	0	0	0	1

2022 m. 48 asmenys nuteisti už tai, kad nusikalstamas veikas padarė veikdami organizuotoje grupėje (2021 m. – 27).

Iš viso pirmosios instancijos teismuose nuteisti 22 labai aukšto pavojingumo lygio organizuotoms grupėms priskirtini asmenys (2021 m. – 23).

Daugiausia organizuotų grupių ir nusikalstamųjų susivienijimų padaromų nusikaltimų susiję su neteisėtu disponavimu narkotinėmis ir psichotropinėmis medžiagomis. Pažymėtina, kad esamas teisinis reglamentavimas ir teismų praktika nesudaro sąlygų patraukti kaltininkus baudžiamajon atsakomybėn už visas padarytas šios kategorijos nusikalstamas veikas. Pagal galiojančius teisės aktus, asmenys baudžiamajon atsakomybėn traukiami ne už bendrą narkotinių medžiagų masę (kiekį), o už jose esantį grynosios medžiagos kiekį, kurio dydį gali nustatyti tik ekspertas ar specialistas, atlikęs tyrimą. Be to, toks tyrimas galimas tik radus ar iš kaltininko paėmus narkotines ar psichotropines medžiagas.

Tokia praktika laikytina netinkama ir neefektyvia, nes kaltininkai paprastai įgyja (realizuoja) narkotinės ar psichotropinės medžiagos mišinį, darinį ar kitą produktą, nežinodami, kokia grynoji narkotinės ar psichotropinės medžiagos masė. Taigi asmens atsakomybė už neteisėtą disponavimą narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis turėtų būti siejama tik su jų mišinio, darinio ar gaminio mase (kiekiu), į kurią nukreipta tyčia, ypač atsižvelgiant į tai, kad narkotinės ar psichotropinės medžiagos (mišinio) kainą lemia tik medžiagos rūšis ir kiekis.

Užregistruotų nusikalstamų veikų, susijusių su neteisėta narkotinių ir psichotropinių medžiagų apyvarta (BK 260, 261, 266 str.), skaičius

Nusikalstamos veikos	2020 m.	2021 m.	2022 m.
Neteisėtas disponavimas narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis (BK 260 str.)	674	750	579
Narkotinių ir psichotropinių medžiagų platinimas nepilnamečiams (BK 261 str.)	22	12	25
Neteisėtas disponavimas pirmos kategorijos narkotinių ar psichotropinių medžiagų pirmtakais (prekursoriais) (BK 266 str.)	4	15	12
Iš viso:	700	777	616

2022 m. dėl 616 nusikalstamų veikų, susijusių su neteisėta narkotinių ir psichotropinių medžiagų apyvarta, pradėti 566 ikiteisminiai tyrimai (2021 m. – 608), iš kurių 94 proc. – pagal BK 260 straipsnį.

Teismui perduotos 548 šios kategorijos nusikalstamos veikos, iš kurių 530 – dėl neteisėto disponavimo narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis (BK 260 str.), 7 – dėl narkotinių ir psichotropinių medžiagų platinimo nepilnamečiams (BK 261 str.), 11 – dėl neteisėto disponavimo pirmos kategorijos narkotinių ar psichotropinių medžiagų pirmtakais (prekursoriais) (BK 266 str.).

Veikimas organizuotoje grupėje ar nusikalstamame susivienijime inkriminuotas 71 kaltinamajam.

Dėl neteisėtos narkotinių ir psichotropinių medžiagų apyvartos nuteista 96 proc. 2022 m. teistų asmenų, išteisinta – 1,2 proc.

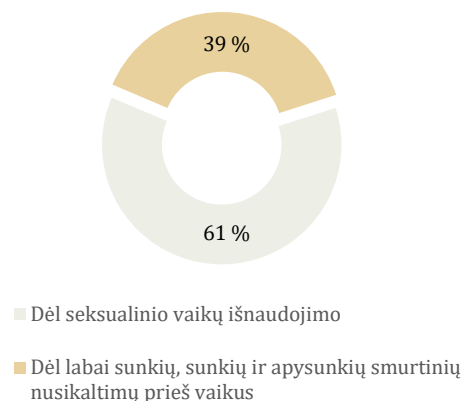
Bylų pagal BK 260, 261 ir 266 straipsnius rezultatai pirmosios instancijos teismuose

	Asmenų skaičius								
	Nuteistųjų			Išteisintųjų			Kuriems baudžiamoji byla nutraukta / taikytos priverčiamosios medicinos priemonės		
	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
BK 260 str.	385	393	454	12	7	6	2 / 2	2 / 0	8 / 3
BK 261 str.	14	24	6	0	0	0	0 / 0	0 / 0	0 / 1
BK 266 str.	1	5	10	0	0	0	0 / 0	0 / 0	0 / 0

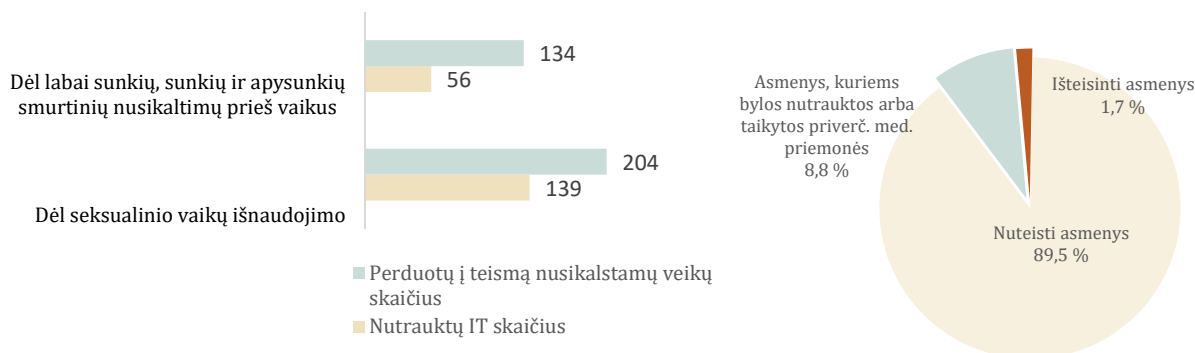
5. TYČINIAI LABAI SUNKŪS, SUNKŪS, APYSUNKIAI SMURTINIAI NUSIKALTIMAI IR SEKSUALINĖS PRIEVARTOS NUSIKALSTAMOS VEIKOS, NUO KURIŲ NUKENTĖJO VAIKAI

Užregistruotas **151** tyčinis labai sunkus, sunkus, apysunkis smurtinis nusikaltimas ir **247** seksualinės prievartos nusikalstamos veikos, nuo kurių nukentėjo **384** vaikai.

2022 m. nukentėjusių vaikų dalis (proc.)

2022 m. ištirtos 343 seksualinio vaikų išnaudojimo veikos ir 190 labai sunkių, sunkių ir apysunkių smurtinių nusikaltimų, nuo kurių nukentėjo vaikai.

Saugant nukentėjusius nepilnamečius nuo pakartotinio emocinio traumavimo ir dvasinių išgyvenimų, siekiama ikiteisminį tyrimą užbaigti per kiek įmanoma trumpesnę laiką.

Vidutinė vaikų seksualinio išnaudojimo nusikalstamų veikų tyrimo trukmė – **6 mėn. 14 d.**, o labai sunkių, sunkių ir apysunkių smurtinių nusikaltimų, nuo kurių nekentėjo vaikai, – **4 mėn. 27 d.**

55 proc. vaikų seksualinio išnaudojimo nusikalstamų veikų ištyrimo trukmė – **iki 6 mėn.**

Generalinė prokuratūra ir VšĮ „Paramos vaikams centras“, įgyvendindamos Europos Komisijos lėšomis finansuojamą projektą „Kartu galime apsaugoti ir padėti“, 2022 m. suorganizavo 18 tarpžinybinių mokymų ciklą policijos, teismų, prokuratūros, Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos atstovams ir psichologams. Šiuose kovai su smurtu prieš vaikus ir jo prevencijai skirtuose 3 dienų trukmės mokymuose dalyvavo apie 400 dalyvių.

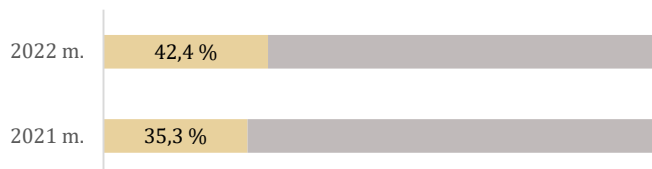
Taip pat parengtas leidinys „Teisiniai ir psichologiniai vaiko, patyrusio smurtą, dalyvavimo baudžiamajame procese aspektai“. Jis skirtas teisėsaugos ir kitų institucijų bei įstaigų specialistams, dirbantiems su nukentėjusiais nuo smurto vaikais. Leidinyje aptariami esminiai tokių nusikalstamų veikų ikiteisminio tyrimo atlikimo, institucijų tarpžinybinio bendradarbiavimo ir kiti klausimai, pateikiamos rekomendacijos, kaip užtikrinti vaikui draugišką baudžiamąjį procesą ir įgyvendinti geriausius vaiko interesus. Plačiau su leidiniu galima susipažinti čia [>>>](#).

2022 m. gruodžio 14 d. Generalinės prokuratūros iniciatyva įvyko prokurorų, kurių specializacija nepilnamečių justicija, susitikimas su Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjais. Aptarti probleminiai nepilnamečių teisių užtikrinimo baudžiamajame procese ir ikiteisminio tyrimo, kai nukentėjusieji ir liudytojai yra nepilnamečiai, atlikimo klausimai, diskutuota apie galimus sprendimus.

6. NUSIKALSTAMOS VEIKOS, KURIOMIS DAROMA DIDELĖ ŽALA VALSTYBĖS FINANSAMS IR EUROPOS SĄJUNGOS FINANSINIAMS INTERESAMS

2022 m. baigtos tirti 846 (2021 m. – 1 038) nusikalstamos veikos, kuriomis daroma didelė žala valstybės finansams ir ES finansiniams interesams. Tai veikos, numatytos BK 182 straipsnio 2 dalyje

Ilgiau nei 24 mėnesius tiriamų nusikalstamų veikų dalis (proc.)

(kai žala padaryta valstybei), 183 straipsnio 2 d. (kai žala padaryta valstybei), 184 straipsnio 2 dalyje (kai žala padaryta valstybei), 189¹ straipsnyje, 199 straipsnio 1 ir 3 dalyse, 199¹, 199², 200 ir 202 straipsniuose, 206 straipsnio 3 dalyje, 207 straipsnio 2 dalyje, 216 straipsnyje, 219 straipsnio 1 ir 2 dalyse, 220 straipsnio

1 ir 2 dalyse, 221 straipsnio 1 ir 2 dalyse, 222 straipsnyje. Vidutinė šios kategorijos nusikalstamų veikų tyrimo trukmė – 1 m. 2 mėn. 30 d. (2021 m. – 1 m. 3 mėn. 25 d.).

Pirmosios instancijos teismuose baigiamieji teismo sprendimai priimti dėl 590 asmenų, kaltintų padarius tokias nusikalstamas veikas (2021 m. – 562).

Nusikalstamomis veikomis valstybės finansų sistemai padarytos turtinės žalos atlyginimo ir galimo turto konfiskavimo užtikrinimo efektyvumas siekė 67 proc. (2021 m. – 138 proc.).

Valstybės finansams **padaryta 20 mln. 500 tūkst. Eur** turtinė žala. Ištirtose bylose paimto turto, daiktų ir pinigų, į kuriuos laikinai apribota nuosavybės teisė, ir savanoriškai atlygintos žalos vertė siekė **13 mln. 700 tūkst. Eur**.

2022 m. teismuose išnagrinėtose bylose, kuriose asmenys buvo kaltinti padarę šios kategorijos nusikalstamas veikas, buvo išteisinti 78 asmenys (2021 m. – 52), t. y. fizinių ir juridinių asmenų, kuriems buvo pareikšti kaltinimai dėl bent vienos nusikalstamos veikos, darančios didelę žalą valstybės finansams ir Europos Sąjungos finansiniams interesams, išteisintų asmenų dalis sudaro 13,2 proc. (2021 m. – 9,6 proc.).

Bylose dėl ekonominio ir finansinio pobūdžio nusikalstamų veikų, kuriomis daroma didelė žala valstybės biudžetui, teismai dažnai skyrė ekonominio pobūdžio bausmes – baudas. Taigi matoma tendencija kaltininkus už ekonominio ir finansinio pobūdžio nusikalstamų veikų padarymą bausti tokio paties pobūdžio sankcijomis ir taip papildyti valstybės biudžetą.

Laiku pritaikytos civilinio ieškinio ir turto konfiskavimo užtikrinimo priemonės (pvz., laikinas nuosavybės teisės apribojimas), tinkamai vykdoma prokuroro pareiga pareikšti ieškinį valstybės naudai leidžia sugrąžinti į valstybės biudžetą dėl ekonominių ir finansinių nusikaltimų prarastas lėšas. Civilinis ieškinys ir laikinas nuosavybės teisės apribojimas nemažoje dalyje tokių bylų tapo postūmiu žalą padariusiems asmenims ją atlyginti savanoriškai.

Išlieka tendencija atidėti bausmės vykdymą už tokius nusikaltimus realia laisvės atėmimo bausme nuteistiems asmenims. Teismai linkę neskirti realios laisvės atėmimo bausmės ir nusprendžia, kad bausmės paskirtis bus įgyvendinta net ir nuteistiesiems likus laisvėje.

Manytina, kad laisvės atėmimo bausmė, kurios vykdymas atidėtas, nors formaliai yra griežtesnė už baudą, tačiau realiai nuteistajam sukelia mažesnes finansines pasekmes, o kovojant su ekonominiais ir finansiniais nusikaltimais, būtent finansinio nenaudingumo daryti nusikalstamas veikas aspektas turėtų būti pats svarbiausias.

Palaikydami valstybinį kaltinimą prokurorai, jei yra pagrindas, prašo taikyti turto konfiskavimą ar išplėstinį turto konfiskavimą, tačiau teismai ne visada su tuo sutinka. Atsisakymą taikyti šias baudžiamojo poveikio priemones teismai motyvuoja tuo, jog nepakanka duomenų, galinčių pagrįsti aplinkybes, kad konfiskuotinas turtas buvo gautas nusikalstamu būdu, negalėjo būti gautas iš teisėtos veiklos ar kad konfiskuotino turto savininkai žinojo, jog turtas bus naudojimas darant nusikalstamas veikas.

6.1. NUSIKALSTAMU BŪDU GAUTO TURTO ĮGIJIMAS ARBA REALIZAVIMAS (BK 189 STR.)

2022 m. užregistruotos 168 nusikalstamu būdu gauto turto įgijimo arba realizavimo veikos (2021 m. – 166), ištirtos – 34 (2021 m. – 38). Per metus ištirtų šių veikų dalis sudaro 20 proc. (2021 m. – 23 proc.).

Baigta 318 ikiteisminių tyrimų (2021 m. – 271), iš kurių 286 nutraukti (2021 m. – 235), 24 bylos su kaltinamuoju aktu perduotos nagrinėti teismui (2021 m. – 28), 8 ikiteisminiai tyrimai baigti prokuroro pareiškimu dėl proceso užbaigimo teismo baudžiamuoju įsakymu (2021 m. – 7).

Priimtas 61 nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą (2021 m. – 63).

Teismams perduotose bylose nusikalstamu būdu įgyto arba realizuoto turto vertė sudaro daugiau nei **1 mln. 220 tūkst. Eur.**

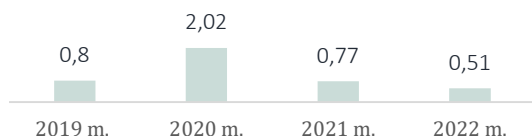
Didžioji dalis teismui perduotų tyrimų užbaigti nusikalstamu būdu gauto turto įgijimo arba realizavimo veikas tiriant kartu su nusikalstamomis veikomis, iš kurių ir buvo gautas tas turtas. Tokią tendenciją lėmė aplinkybė, kad šias nusikalstamas veikas tiriant kartu, lengviau įrodyti įgyto ar disponuojamo turto nusikalstamą prigimtį ir subjektyviuosius nusikalstamos veikos požymius, t. y. žinojimą, kad įgyjamas turtas gautas iš nusikalstamos veikos.

Didelis nutrauktų šios kategorijos bylų skaičius paaiškinamas objektyviomis aplinkybėmis. Daugiausia ikiteisminių tyrimų dėl nusikalstamu būdu gauto turto įgijimo arba realizavimo buvo pradėti dėl užsienio valstybėse pagrobto ar kitaip nusikalstamai užvaldyto turto. Nusikalstamos veikos užsienio valstybėse užregistruotos dėl tariamai pagrobto (užvaldyto) turto, kuris buvo įvairių civilinių sandorių ginčo dalykas, o civilinio proceso metu šalims pasiekus susitarimą, šie tyrimai buvo nutraukti. Taip pat ikiteisminiai tyrimai nutraukti neįrodžius, kad asmenys, disponavę galimais iš nusikalstamos veikos įgytu turtu, nežinojo apie nusikalstamą tokio turto prigimtį.

6.2. NETEISĖTAS PRATURTĖJIMAS (BK 189¹ STR.)

2022 m. užregistruotos 29 neteisėto praturtėjimo veikos (2021 m. – 28), ištirtos 4 (2021 m. – 6). Per metus ištirtų šių veikų dalis sudaro 14 proc. (2021 m. – 21 proc.).

Bendra kaltinamuosiuose aktuose nurodyta pinigų ar turto vertė (mln. Eur)

Dėl neteisėto praturtėjimo (BK 189¹ str.) baigti 32 ikiteisminiai tyrimai (2021 m. – 25), iš kurių 28 nutraukti (2021 m. – 20), 4 bylos su kaltinamuoju aktu perduotos nagrinėti teismui (2021 m. – 5).

Priimta 14 nutarimų atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą (2021 m. – 15).

Kaip ir 2021 m., pagrindinė problema, trukdanti pasiekti geresnių neteisėto praturtėjimo veikų ištirimo rezultatų, – nepaneigiami įtariamųjų pateikti duomenys apie savo turto kilmę.

Turto įgijimas dažniausiai grindžiamas giminaičių santaupomis, kurias jie kaupė visą gyvenimą, arba paskolų sutartimis, kurių tikrumo neįmanoma patikrinti. Skolintojai dažnai jau būna mirę, tad nustatyti, ar paskolos sutartis tikrai sudaryta, ar joje nurodyta pinigų suma tikrai paskolinta, tampa neįmanoma. Tais atvejais, kai ir paskolos davėjas, ir gavėjas teigia, kad pagal sutartį vienas skolino, o kitas – skolinosi, pradedamos tirti paskolos davėjo galimybės paskolinti nurodytą sumą ir dėl to išsiplečia tyrimo ribos. Kartais pajamos grindžiamos ne tik paskolomis, bet ir užsienyje gautomis lėšomis. Daugeliui paskolų davėjų, kuriems atliekamas turto tyrimas, pagal įstatymą neprivaloma deklaruoti savo turto. Apklaunami jie dažniausiai teigia, kad turtą įgijo per visą gyvenimą.

BYLA

Sėkmingu ikiteisminio tyrimo praktikos formavimo pavyzdžiu laikytina baudžiamoji byla, kurioje S. V. apkaltinamuoju nuosprendžiu nuteistas pagal BK 189¹ straipsnio 1 dalį dėl neteisėto praturtėjimo. Nuteistasis nuosavybės teise turėjo didesnės negu 500 MGL vertės turtą, žinodamas, kad šis turtas negalėjo būti įgytas teisėtomis pajamomis, t. y. įvairiais laikotarpiais iš neteisėtų pajamų įgijo nekilnojamąjį turtą: žemės sklypus, gyvenamuosius namus su priklausiniais, automobilius, iš neteisėtų pajamų teikė paskolas UAB „S. I.“. Taigi, įsigaliojus 2010 m. gruodžio 2 d. įstatymui Nr. XI-1199, žinodamas, kad tas turtas negalėjo būti įgytas teisėtomis pajamomis, nuo 2013 m. balandžio 12 d. iki 2014 m. spalio 3 d. turėjo turto, kuriam įsigyti panaudojo 147 698,15 Eur neteisėtų pajamų.

Privalomos notarinės sandorių sudarymo formos nesilaikymas civiliniame procese sandorį darytų negaliojantį, tačiau baudžiamajame procese vertinant duomenis ši aplinkybė nepadaeda paneigti paskolinių teisinių santykių fakto.

Priimdami procesinius sprendimus prokurorai privalo vadovautis teismų praktikos šios kategorijos bylose suformuotais aukštais įrodinėjimo standartais ir reikalavimais vertinti duomenis apie turto įsigijimo aplinkybes, turto savininko ir jo šeimos narių gyvenimo būdą, darbinės veiklos pobūdį ir stažą, turimus verslus, į apskaitą įtrauktas ir galbūt neįtrauktas pajamas, paimtas paskolas, paveldėtą turtą, išlaidas, ryšius su asmenimis, apie kurių neteisėtą veiklą turima duomenų, atsižvelgti ne tik į turto savininko, bet ir jo šeimos narių pajamas, turtinę padėtį bei galimybes sukaupti turimą turtą per visą darbinę veiklą, taip pat atsižvelgti į *non bis in idem* (lot. ne du kartus už tą patį) principą.

2022 m. užregistruotos **36** nusikalstamu būdu gauto turto legalizavimo veikos (2021 m. – 38), ištirta **10** (2021 m. – 28). Per metus ištirtų šių veikų dalis sudaro **28** proc. (2021 m. – 74 proc.).

Baigti **29** ikiteisminiai tyrimai (2021 m. – 25), iš kurių:

- **19** nutraukta (2021 m. – 12);
- **9** bylos su kaltinamuoju aktu perduotos nagrinėti teismui (2021 m. – 12);
- **1** byla perduota kitai valstybei (2021 m. – 1).

Priimta **15** nutarimų atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą (2021 m. – 21).

6.3. NUSIKALSTAMU BŪDU GAUTO TURTO LEGALIZAVIMAS (BK 216 STR.)

Nusikalstamu būdu įgyto turto legalizavimo veikos paprastai tiriamos kartu su kitais turtinio pobūdžio nusikaltimais, iš kurių ir buvo gauta lėšų ar kito turto. Dažniausiai nustatomi tokie turto legalizavimo atvejai: turto kilmė grindžiama sandoriais, tyčiniaus veiksmais nuslepia nusikalstama turto prigimtis, atliekamos finansinės operacijos su iš nusikalstamos veikos gautu turtu, pinigai ir turtas naudojami ūkinėje, komercinėje veikloje.

Kaltinamuosiuose aktuose nurodyto turto, įtariama, legalizuoto nusikalstamu būdu, bendra vertė siekia beveik **3 mln. Eur**.

Turto legalizavimo veikos tiriamos kaip atskiras nusikaltimas, kai nusikalstama veika padaroma užsienio valstybėje, o iš jos gautos lėšos ar kitas turtas, legalizuojamas (bandoma legalizuoti) Lietuvoje.

6.4. NUSIKALSTAMOS VEIKOS, SUSIJUSIOS SU KONTRABANDA (BK 199 STR. 1 ir 3 D., 199¹ STR., 199² STR., 200 STR.)

2022 m. užregistruotos 374 su kontrabanda susijusios nusikalstamos veikos (2021 m. – 423), ištirta 301 (2021 m. – 296). Per metus ištirtų šių veikų dalis sudaro 81 proc. (2021 m. – 70 proc.).

Esant BK 72 straipsnyje nurodytiems pagrindams, šios kategorijos bylose taikytas turto konfiskavimas. Tai turtinės bei prevencinės paskirties baudžiamojo poveikio priemonė, įgyvendinanti idėją, kad svarbu ne tik nubausti kaltininką, paskiriant jam bausmę, bet ir padaryti nusikalstamą veiką ekonomiškai nenaudingą, taip pat išimti iš apyvartos turtą, kuris naudojamas nusikalstamoms veikoms daryti.

Teismai konfiskavo šioms nusikalstamoms veikoms vykdyti naudotas transporto priemones ir kitus daiktus, kurie buvo nusikalstamos veikos padarymo įrankiais ar priemonėmis, arba išieškojo konfiskuotino turto vertę atitinkančią pinigų sumą. Atsižvelgiant į tai, kad labiausiai paplitęs šių nusikaltimų dalykas – cigaretės be Lietuvos Respublikos banderolių – negali būti paleidžiamas į civilinę apyvartą, teismų sprendimais cigaretės konfiskuotos ir sunaikintos.

BYLA

Kauno apygardos teismo baudžiamuoju įsakymu A. A. pripažintas kaltu pagal BK 199 straipsnio 3 dalį dėl to, kad jis, vykdamas iš Baltarusijos Respublikos teritorijos į Lietuvos Respublikos teritoriją vilkiku su puspriekabe per Lietuvos Respublikos valstybės sieną – Vilniaus teritorinės muitinės Raigardo kelio postą, paslėpęs puspriekabėje už dalies deklaruoto krovinio, neteisėtai gabeno muitinei privalomus pateikti daiktus – 259 tūkst. pakelių cigarečių „Queen Menthol“ su Baltarusijos Respublikos banderolėmis, 920 915 Eur vertės, 179 tūkst. pakelių cigarečių „Minsk 5 Super Slims“ su Baltarusijos Respublikos banderolėmis, 636 462 Eur vertės, ir 300 tūkst. pakelių cigarečių „NZ Gold“ su Baltarusijos Respublikos banderolėmis, 1 066 697 Eur vertės. Šių daiktų, kurių bendra muitinės vertė, įskaitant privalomus sumokėti mokesčius, viršija 250 MGL dydžio sumą, t. y. sudaro 2 624 074 Eur, nedeklaravo, nepateikė muitinės kontrolei ir taip šios kontrolės išvengė.

Teismas nusprendė išieškoti iš A. A. konfiskuotino turto – vilkiko ir puspriekabės – vertę atitinkančią pinigų sumą, o kontrabanda gabentas cigaretes be Lietuvos Respublikos banderolių – konfiskuoti ir sunaikinti.

7. NUSIKALSTAMOS VEIKOS ELEKTRONINIŲ DUOMENŲ IR INFORMACINIŲ SISTEMŲ SAUGUMUI

2022 m. užregistruotos 926 nusikalstamos veikos elektroninių duomenų ir informacinių sistemų saugumui (BK 196, 197, 198, 198¹, 198² str.), arba 31 proc. daugiau negu 2021 m. (708). Nuo 2019 m. užregistruotų tokių nusikalstamų veikų skaičius padidėjo 110 proc. (2019 m. užregistruotos 442 tokios veikos).

Ištirtos 399 tokios veikos, arba 43 proc. nuo užregistruotų šios kategorijos nusikalstamų veikų (2021 m. – 326 arba 46 proc.).

BYLA

2022 m. užbaigtas ikiteisminis tyrimas pagal nukentėjusių asmenų ir vieno Lietuvoje veikiančio banko pranešimus apie sukurtas netikras „Smart ID“ paskyras, atliktas neteisėtas finansines operacijas ir apgaulės būdu užvaldytas lėšas. Iš viso tirtos 46 nusikalstamos veikos. Surašius kaltinamąjį aktą, baudžiamoji byla perduota nagrinėti teismui.

Ikiteisminio tyrimo metu nustatyta, kad asmenys, atliekantys laisvės atėmimo bausmes pataisos namuose, veikdami kaip organizuota grupė ir panaudodami nuteistiesiems draudžiamus turėti išmaniuosius įrenginius (telefonus), nukentėjusiųjų vardu sukūrė netikras „Smart ID“ paskyras ir socialinės inžinerijos metodais išgavę iš jų paskyrų PIN kodus, įgijo prisijungimui prie elektroninės bankininkystės reikiamas priemones. Vėliau, naudodami „Smart ID“, neteisėtai jungėsi prie banko klientų elektroninės bankininkystės paskyrų ir atliko neteisėtas finansines operacijas. Nuo šios nusikalstamos veikos nukentėjo 14 asmenų ir bankas. Padaryta 23 982 Eur turtinė žala.

Nusikalstamu būdu įgytos lėšos buvo naudojamos užsienio azartinių lošimų svetainėse, perkant „S“, „X“ ir „S.“ žaidimų papildymo kodus. Šie kodai per Rusijos Federacijos piliečius buvo panaudoti skaitmeninėse prekybos svetainėse, kuriose žaidimų produktai perparduodami naudojant išpirkimo raktus. Taip pat lėšos buvo naudojamos nusikaltimams naudojamų mobiliojo ryšio abonentų sąskaitoms papildyti. Dalis nusikalstamu būdu įgytų lėšų išgrynintos bankomatuose Lietuvoje.

Byloje 3 asmenys (vienas Rusijos Federacijos ir du Lietuvos piliečiai, atliekantys laisvės atėmimo bausmes pataisos namuose) kaltinami pagal BK 25 straipsnio 3 dalį, 214 straipsnio 1 dalį, 182 straipsnio 2 dalį, 215 straipsnio 1 dalį ir 198¹ straipsnio 1 dalį. Rusijos pilietis taip pat kaltinamas padaręs BK 198² straipsnio 1 dalyje ir 198 straipsnio 1 dalyje numatytus nusikaltimus, t. y. įgijo ir laikė programinę įrangą, tiesiogiai skirtą daryti nusikalstamas veikas elektroninėje erdvėje, naudojo turimą kenkimo programinę įrangą ir įgijo bei laikė slaptažodžius, skirtus prisijungti prie informacinės sistemos. Dar du asmenys, padėję organizuotos grupės nariams vykdyti sukčiavimus – išgryninti apgaulės būdu įgytas lėšas, kaltinami pagal BK 24 straipsnio 6 dalį ir 182 straipsnio 1 dalį.

Šių nusikalstamų veikų tyrimą labiausiai sunkina tai, kad yra sudėtinga atsekti nusikalstamai veikusius asmenis ir surinkti tyrimui reikšmingus duomenis. Neretai nusikaltėliai veikia užsienio

valstybėse ir sumaniai užmaskuoja savo veiksmus. Tyrimui reikšmingi duomenys dažnai būna virtualiuose serveriuose („debesyje“) ar elektroninėse laikmenose, kartais tokius duomenis ir laikmenas reikia gauti iš užsienio valstybių, tad procesas užtrunka dėl teisinės pagalbos prašymų, Europos tyrimo orderių (ETO) išsiuntimo ir vykdymo.

Tiriant nusikalstamas veikas elektroninių duomenų ir informacinių sistemų saugumui, ypač sukčiavimą elektroninėje erdvėje, dažnai pasitaiko, kad tokiomis veikomis Lietuvos fizinių ir juridinių asmenų interesams žalos padaro ar jų turtą apgaule įgyja ne Lietuvos valstybės teritorijoje veikę kaltininkai. Taigi lieka tos pačios pagrindinės problemos – baudžiamosios jurisdikcijos (dėl skirtingai traktuojamų Lietuvos valstybės jurisdikcijos ribas nustatančių BK 4 straipsnio nuostatų) ir tarptautinio bendradarbiavimo klausimai. Ne mažiau svarbu ir tai, kad nuolat atsiranda naujų tokių veikų padarymo būdų (pvz., užšifruojami duomenys ir pareikalaujama išpirkos).

Siekiant formuoti vienodą BK 4 straipsnio taikymo praktiką tiriant sukčiavimą elektroninėje erdvėje, efektyviai vykdyti šių nusikalstamų veikų baudžiamąjį persekiojimą ir užtikrinti nuo jų nukentėjusių Lietuvos fizinių ir juridinių asmenų interesus, 2022 m. rugsėjo 1 d. pakeistas generalinio prokuroro 2014 m. vasario 10 d. įsakymas Nr. I-36 „Dėl Metodinių rekomendacijos dėl elektroninėje erdvėje vykdomų sukčiavimų (telefoninio sukčiavimo) tyrimo ir šių nusikalstamų veikų kvalifikavimo patvirtinimo“ ir patvirtintos naujos redakcijos Metodinės rekomendacijos dėl sukčiavimo elektroninėje erdvėje nusikalstamų veikų kvalifikavimo ir tyrimo.

8. BAUDŽIAMOJO POVEIKIO PRIEMONIŲ, SUSIJUSIŲ SU TURTO SUSIGRAŽINIMU (IŠPLĖSTINIS TURTO KONFISKAVIMAS, CIVILINIS TURTO KONFISKAVIMAS), EFEKTYVESNIS TAIKYMAS

Baudžiamojo poveikio priemonių – turto konfiskavimo ir išplėstinio turto konfiskavimo – paskirtis – pažaboti nusikaltimus darančių asmenų savanaudiškumo motyvą ir siekį pasipelninti.

Prokuroro prašymu 5 baudžiamosiose bylose 7 asmenims (1 atveju teismo sprendimas apskūstas apeliacine tvarka) pritaikyta BK 72³ straipsnyje numatyta baudžiamojo poveikio priemonė – išplėstinis turto konfiskavimas. 2021 m. prokuroro prašymu ši priemonė taikyta 4 bylose 6 asmenims.

Teismų sprendimais paskyrus išplėstinį turto konfiskavimą, konfiskuota turto už 133 938 Eur. Iš teisme išnagrinėtų šios kategorijos baudžiamųjų bylų tik 2 bylose (dėl 2 asmenų) pirmosios instancijos teismas atsisakė taikyti šią baudžiamojo poveikio priemonę (sprendimas apskūstas apeliacine tvarka).

2022 m. pradėti 7 tyrimai dėl civilinio turto konfiskavimo, iš jų 2 nutraukti, taip pat nutrauktas 1 2021 m. pradėtas turto tyrimas.

Kauno apygardos prokuratūros ir Generalinės prokuratūros prokurorai sprendimais kreiptis į teismą dėl civilinio turto konfiskavimo užbaigė 2 dar 2021 m. pradėtus turto tyrimus. Prokurorai teismo prašė taikyti civilinį turto konfiskavimą ir konfiskuoti turto ir lėšų už bendrą 1 252 783 Eur sumą.

Iš teismų priimamų sprendimų matyti, kad pradėta įrodinėjimo standartų peržiūra ir imamasi formuoti tarptautinius kovos su pinigų plovimu, organizuotu nusikalstamumu ir korupcija įsipareigojimus atitinkančią praktiką. Tai reiškia, kad neteisėtos turto kilmės įrodinėjimas gali būti grindžiamas ir didelės tikimybės principu, derinamu su savininko negalėjimu įrodyti, kad yra priešingai, o žemesnio įrodinėjimo standarto taikymas, sprendžiant dėl BK 72³ straipsnyje numatyto

išplėstinio turto konfiskavimo, yra galimas ir nepažeidžia Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtinto asmens nekaltumo prezumpcijos principo.

BYLA

G. B. buvo pripažintas kaltu padaręs nusikalstamas veikas, numatytas BK 260 straipsnio 3 dalyje, 286 straipsnio 1 dalyje, 24 straipsnio 1 dalyje ir 236 straipsnio 1 dalyje, o G. A. – BK 236 straipsnio 1 dalyje ir 253 straipsnio 1 dalyje, tačiau pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai atsisakė taikyti G. B. išplėstinį turto konfiskavimą ir konfiskuoti įvykio vietos apžiūros metu rastus ir paimtus 16 600 Eur, motyvuodami tuo, kad iš BK 72³ straipsnio formuluotės ir taikymo sąlygų matyti, kad jame nurodyta galimybė konfiskuoti ir kitą turtą, kuris gautas nusikalstamu būdu, o ne tiesiogiai iš inkriminuotos nusikalstamos veikos. Teismų vertinimu, dėl to negalima daryti išvados, kad nuteistojo G. B. turtas, kuriam prašoma taikyti išplėstinį turto konfiskavimą, galėjo būti įgytas būtent nusikalstamu, o ne koku nors kitoku, kad ir neteisėtu, būdu.

Apeliacinės instancijos teismas sutiko su pirmosios instancijos teismo išvada, kad byloje negauta duomenų, jog nuteistieji darė naujas nusikalstamas veikas ar tęsė jiems inkriminuotą veiką, taip pat nebuvo fiksuota šių asmenų daugkartinių kontaktų ar ilgalaikių ryšių su nusikaltimus padariusiais ar įtariamais asmenimis, kas leistų daryti prielaidą, jog G. A. ir G. B. pragyvena ir pragyveno iš rezultato, gaunamo iš nusikalstamų veikų, o pateikti duomenys apie jų legalią veiklą ir pajamas yra tik priedanga galimai nusikalstamu būdu gautoms pajamoms pagrįsti.

Apeliacinės instancijos teismas taip pat pažymėjo, kad sutiktina ir su tuo, kad G. B. dalį pajamų nuslėpė, pildant automobilių pardavimo dokumentus nurodydamas mažesnę automobilių pardavimo kainą, kas nepateisinama ir net gali būti neteisėta sprendžiant asmens mokestinės ar kitos atsakomybės klausimą, tačiau ši aplinkybė nereiškia, kad lėšos už automobilių pardavimą gautos būtent nusikalstamu būdu. Norint taikyti išplėstinį turto konfiskavimą, nepakanka nustatyti fakto, kad asmuo neturėjo teisėtų pajamų turtui įsigyti (tai gali išaiškėti atlikus patikrinimą Valstybinėje mokesčių inspekcijoje ar specialų asmens ūkinės finansinės veiklos tyrimą), o būtina nustatyti ir įtikinamais duomenimis pagrįsti, kad lėšos gautos būtent nusikalstamu būdu.

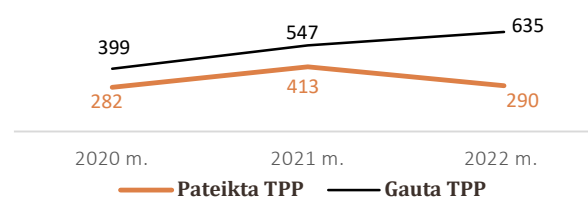
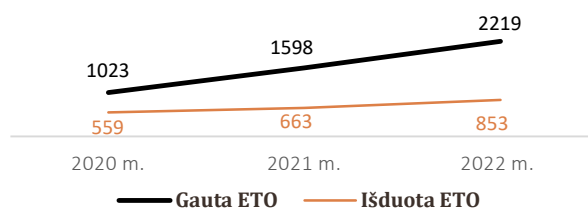
Priimdami sprendimus dėl išplėstinio turto konfiskavimo teismai vadovaujasi ne tik BK 72³ straipsniu, bet ir tarptautiniuose norminiuose dokumentuose suformuluotais, taip pat Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikoje išaiškintais proporcingumo, interesų balanso ir kitais principais. Pinigai, gauti iš veiklos, kuri negali būti laikoma teisėta (pvz., narkotinių ar psichotropinių medžiagų platinimas, prekyba žmonėmis, kyšininkavimas ir pan.), turi būti konfiskuojami be jokių išimčių. Tokia išvada atitinka ir Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje suformuluotą proporcingumo principą.

9. TARPTAUTINIO BENDRADARBIAVIMO STIPRINIMAS

Bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose

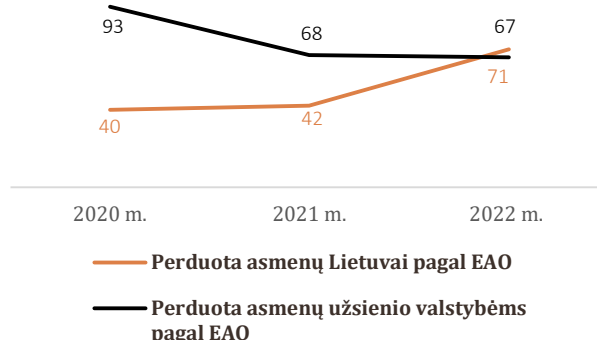
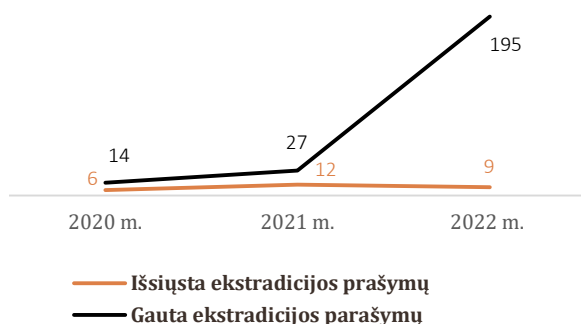
2022 m. intensyviausiai taikytas teisinio bendradarbiavimo instrumentas – Europos tyrimo orderis. Per metus išduoti 853, o gauti vykdyti 2219 ETO. Pastaraisiais metais matomas nuolatinis išduotų ir gautų vykdyti ETO skaičiaus didėjimas (2021 m. išduoti 663, gauti 1 598 ETO).

Teisinė pagalba su trečiosiomis valstybėmis ar su ES valstybėmis narėmis, kai netaikoma ETO procedūra, vykdyta pagal tradicines Europos Tarybos konvencijas, dvišales (trišales) sutartis, retais atvejais – Jungtinių Tautų konvencijas ar vadovaujantis geros valios principu.

2022 m. Generalinė prokuratūra baigė vykdyti Europos Sąjungos bendrai finansuojamą partnerystės projektą EXECII. Projekto metu įdiegta Elektroninių duomenų saugaus keitimosi sistema tarp ES valstybių – eEDES. Šis elektroninis portalas skirtas elektroniniu būdu siųsti ir gauti Europos tyrimo orderius, teisinės pagalbos prašymus ir kitus dokumentus.

2022 m. dėl asmenų ekstradicijos į Lietuvą kreiptasi 5 kartus (2021 m. – 12), Lietuvai asmenų pagal šiuos prašymus neišduota (2021 m. išduoti 2). Gauti 195 ekstradicijos prašymai išduoti asmenis iš Lietuvos (2021 m. – 27). Tokių žymų ekstradicijos prašymų skaičiaus didėjimą lėmė su karu Ukrainoje susiję užsienio valstybėse vykdomi baudžiamieji persekiojimai. Didžiąją šių prašymų dalį (130) sudarė gautieji iš Ukrainos, taip pat dalis iš Rusijos Federacijos ir Baltarusijos Respublikos. Pagal ekstradicijos prašymus iš Lietuvos nebuvo išduota nė vieno asmens (2021 m. – 2).

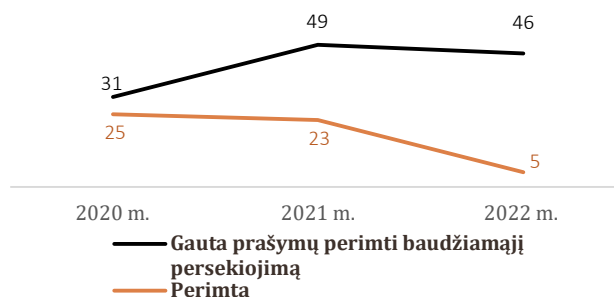
Tebesitęsiant itin sudėtingai geopolitinei situacijai, teisinis bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose yra apribotas iki minimaliai būtino tiek su Baltarusija, tiek su Rusija.

Iš gautų 229 (2021 m. – 180) prašymų išduoti Europos arešto orderį (EAO) ar arešto orderį (siekiant perimti asmenį iš Islandijos, Norvegijos ar Jungtinės Karalystės) patenkinti 166 prašymai (2021 m. – 135), o 63 – grąžinti. Dažniausia tokių prašymų grąžinimo priežastis – įvertinus nusikaltimo pavojingumą, mastą, įtariamojo ar kaltinamojo asmenybę ir kitus kriterijus konstatuota, kad EAO ar arešto orderio išdavimas neatitiktų proceso proporcingumo ir ekonomiškumo principų. Tokiais atvejais iniciatoriams siūloma pasitelkti kitus teisinio bendradarbiavimo instrumentus, užtikrinančius, kad būtų pasiekti baudžiamajam procesui keliami tikslai.

2022 m. užsienio valstybėms perduoti 7 baudžiamojų persekiojimų procesai (2021 m. – 20).

Užsienio valstybių Lietuvai išduoti ir perduoti asmenys baudžiamojų persekiojimų tikslais

Belgija	2	Vokietija	16
Bulgarija	1	Vengrija	2
Kroatija	1	Airija	9
Danija	2	Italija	2
Prancūzija	3	Latvija	2
Jungtinė Karalystė	20	JAV	1
Juodkalnija	1	Rusija	2
Nyderlandai	4	Ispanija	8
Norvegija	8	Šveicarija	1
Lenkija	4	Švedija	4
Rumunija	1	Ukraina	1

Tarptautinis bendradarbiavimas

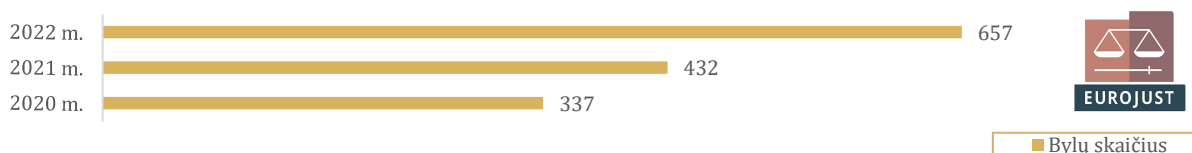
Prokuratūra nuolat dalyvauja ekspertų susitikimuose ir kituose ES ir kitų institucijų bei tarptautinių organizacijų renginiuose.

Dėl Rusijos Federacijos, padedant Baltarusijos Respublikai, vykdomos karinės agresijos prieš Ukrainą tarptautinis bendradarbiavimas itin suintensyvėjo. 2022 m. kovo 1 d. Generalinė prokuratūra pradėjo ikiteisminį tyrimą dėl karo nusikaltimų ir nusikaltimų žmoniškumui Ukrainoje. Taip pat skubiai inicijavo Eurojusto pasitarimą, per kurį buvo sudaryta galimybė Ukrainos generalinei prokurorei kreiptis į ES valstybių narių atstovus, pristatyti situaciją Ukrainoje ir pakviesti pradėti nacionalinius ikiteisminius tyrimus. 2022 m. kovo 25 d. pasirašytas Lietuvos, Ukrainos ir Lenkijos generalinių prokuratūrų susitarimas dėl jungtinės tyrimo grupės sudarymo dalyvaujant Eurojustui. Vėliau prie šios jungtinės tyrimo grupės prisijungė Tarptautinio baudžiamojo teismo prokuratūra, Latvijos, Estijos, Slovakijos ir Rumunijos kompetentingos institucijos.

Jungtinės tyrimo grupės nariai koordinuoja atliekamus tyrimus, supaprastinta tvarka keičiasi turimais ikiteisminio tyrimo duomenimis, skubiai reaguoja į kolegų Ukrainoje poreikius. Lietuvos prokuratūra aktyviai dalyvauja šios grupės veikloje, pirmoji išsiuntė į Ukrainą mobilią tyrimo ekspertų grupę padėti rinkti ir fiksuoti įrodymus nusikaltimų vietose Ukrainoje. Generalinė prokuratūra yra delegavusi vieną prokurorą į Tarptautinio baudžiamojo teismo prokuratūrą ir 2 prokurorus į ES patariamąją misiją Ukrainoje, kur teikiama patariamoji pagalba Ukrainos prokuratūrai ir teisėsaugos institucijoms.

Eurojustas. ES teisinio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose institucija

2022 m. Lietuvos nacionalinis narys Eurojuste teikė pagalbą prokurorams ir ikiteisminio tyrimo pareigūnams 657 bylose (2021 m. – 432).

2022 m. Lietuvos institucijų prašymu Eurojuste pradėtos 98 susižinojimo bylos (2021 m. – 115, 2020 m. – 76, 2019 m. – 44). Dažniausiai į Eurojustą kreiptasi prašant užtikrinti tarpvalstybinių tyrimų koordinavimą, suteikti pagalbą dėl bendradarbiavimo tiriant sukčiavimo, pinigų plovimo, prekybos narkotikais, prekybos žmonėmis ir kitus sunkius nusikaltimus. Užsienio valstybių prašymais į Lietuvos atstovybę Eurojuste kreiptasi dėl 227 bylų (2021 m. – 146, 2020 m. – 87, 2019 m. – 80). Dažniausiai kreiptasi dėl sukčiavimo, pinigų plovimo, organizuotų grupių daromų nusikaltimų, prekybos narkotikais.

Lietuvos pareigūnai dalyvavo 69 Eurojusto organizuose koordinaciniuose pasitarimuose (2021 m. – 38), iš jų 49 organizavo Lietuvos nacionalinis narys Eurojuste, 20 – kitų šalių atstovai.

Įsteigtos 8 jungtinės tyrimo grupės, kuriose dalyvauja Lietuvos pareigūnai (2021 m. – 5).

Aktyvią Lietuvos nacionalinės narės Eurojuste veiklą ir intensyvų darbą teikiant pagalbą jungtinei tyrimo grupei dėl nusikaltimų Ukrainoje įvertino ir kolegos – 2022 m. vasarą Margarita Šniutytė-Daugėlienė išrinkta Eurojusto vicepirmininke.

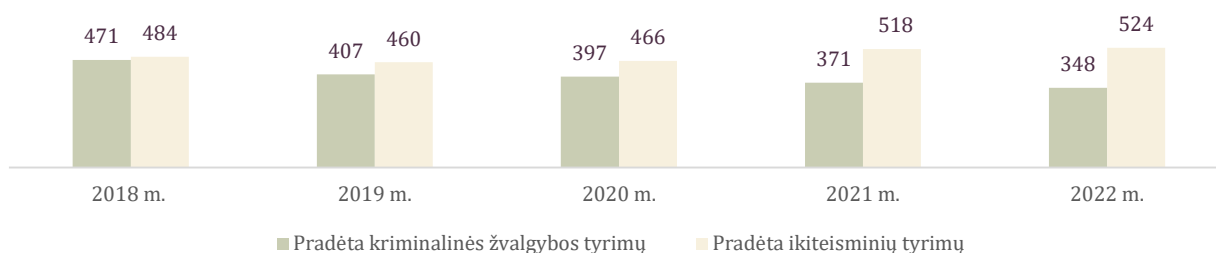

10. KRIMINALINĖS ŽVALGYBOS VEIKSMŲ TEISĖTUMO KONTROLĖS IR KOORDINAVIMO STIPRINIMAS

Prokurorai koordinuoja kriminalinės žvalgybos subjektų veiklą ir kontroliuoja kriminalinės žvalgybos informacijos rinkimo būdų taikymo teisėtumą. Vykdam šią veiklą rengiami motyvuoti teikimai, sankcionuojami veiksmai arba atsisakoma juos sankcionuoti, gaunama informacija apie veiksmų atlikimo eigą ir rezultatus.

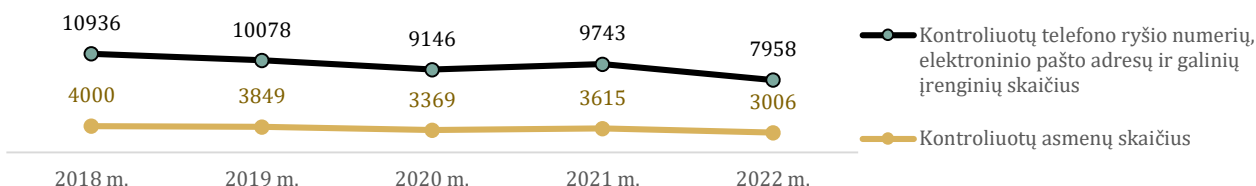
2022 m., atlikus kriminalinės žvalgybos veiksmus, pradėti 524 ikiteisminiai tyrimai (arba 1,2 proc. daugiau negu 2021 m.) ir 348 kriminalinės žvalgybos tyrimai (arba 6,2 proc. mažiau negu 2021 m.).

Pradėtų kriminalinės žvalgybos ir ikiteisminių tyrimų santykis

Pradėtų kriminalinės žvalgybos tyrimų ir atlikus kriminalinės žvalgybos veiksmus pradėtų ikiteisminių tyrimų santykio pokytis rodo, kad kriminalinės žvalgybos veikla vykdoma efektyviai, vis daugiau kriminalinės žvalgybos tyrimų baigiami surinktą kriminalinės žvalgybos informaciją panaudojant ikiteisminiam tyrimui.

Kontroliuotų asmenų ir telefono ryšio numerių, elektroninio pašto adresų ir galinių įrenginių santykis

Kontroliuotų asmenų ir telefono ryšio numerių, elektroninio pašto adresų ir galinių įrenginių skaičiaus mažėjimą galima paaikškinti gerėjančia kriminogenine situacija, taip pat pasibaigusiu karantino laikotarpiu, per kurį bendravimas vyko daugiausia informacinių technologijų priemonėmis. Įtakos turi ir tai, kad sumažėjo kriminalinės žvalgybos tyrimų, nes kriminalinės žvalgybos subjektai vis daugiau dėmesio skiria sisteminių, organizuotų, sunkių nusikalstamų veikų prevencijai ir atskleidimui.

Generalinės prokuratūros vadovybė aktyviai dalyvavo Seime vykusiuose Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymo pakeitimo įstatymo projekto, kurį parengė Seimo valdybos 2021 m. kovo 24 d. sprendimu Nr. SV-S-70 sudaryta darbo grupė, klausymuose. Šiuo projektu siekiama sustiprinti žmogaus teisių apsaugą ir kriminalinės žvalgybos institucijų vidaus ir išorės kontrolę.

11. VIEŠOJO INTERESO GYNIMAS

Viešąjį interesą pirmiausia gina kompetentingos viešojo administravimo institucijos. Prokuroras viešojo intereso gynimo priemones taiko, kai nėra kompetentingos institucijos arba ji neatlieka savo kompetencijai priskirtų funkcijų.

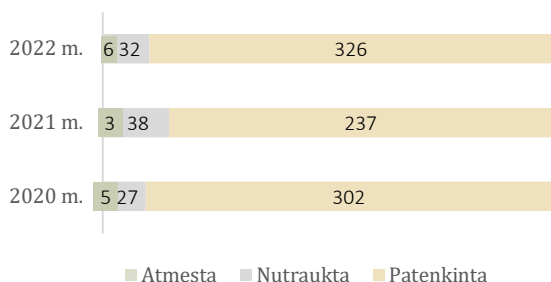
2022 m. viešojo intereso gynimo srityje vyrauja bylos dėl vaikų teisių užtikrinimo ir gynimo, taip pat bylos dėl asmens pripažinimo neveiksniu. Ginant valstybės interesus teikti procesiniai dokumentai teritorijų planavimo ir neteisėtų statybų, kultūros paveldo ir saugomų teritorijų, valstybinės reikšmės objektų (kelių ir miškų) išreikalavimo iš privačių asmenų valdymo nuosavybės teise ir valstybinės žemės nuomos srityse.

Palyginti su praėjusiais metais, išliko stabilus nepilnamečių interesais pateiktų procesinių dokumentų ir vaikų, kurių interesus buvo siekiama apginti, skaičius. Didžiąją dalį ginant nepilnamečių interesus prokurorų pateiktų pareiškimų sudarė prašymai išduoti leidimą vaiko vardu priimti arba atsisakyti priimti palikimą. Pateikti 8 tokio pobūdžio pareiškimai ginant 11 vaikų interesus.

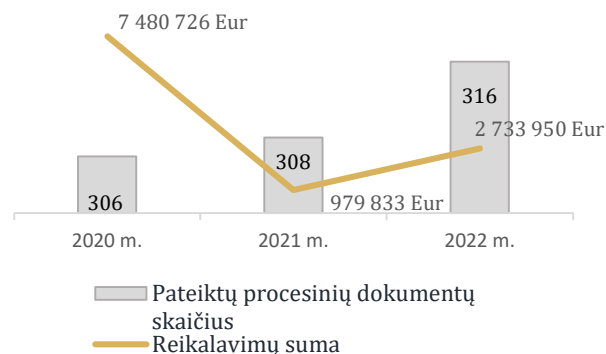
Teismuose išnagrinėta 12 ieškinių (pareiškimų) dėl vaikų teisių gynimo ir visais atvejais vaikų interesai (iš viso 19 vaikų) buvo apginti. Taikos sutartys dėl nepilnamečiams padarytos žalos atlyginimo sudarytos 2 civilinėse bylose.

Teismai išnagrinėjo 364 prokurorų pateiktus ieškinius, pareiškimus, prašymus.

Ieškinių, pareiškimų, prašymų nagrinėjimo teismuose rezultatai

Teismui pateikti prokurorų ieškiniai, pareiškimai, prašymai ginant viešąjį interesą

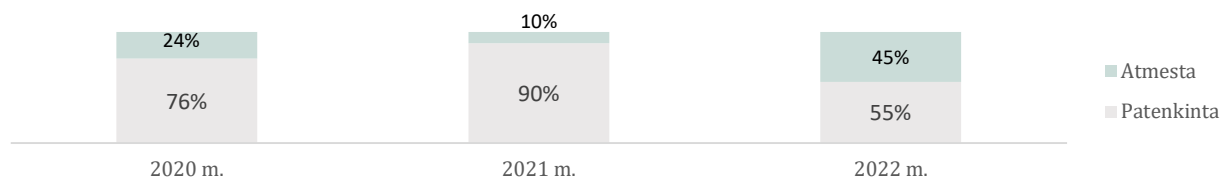
BYLA

Gindamas 2 nepilnamečių interesus prokuroras kreipėsi į teismą su ieškiniu ir prašė panaikinti vaikų motinos pareiškimą dėl mirusio vaikų tėvo palikimo be apyrašo priėmimo vaikų vardu, nes toks motinos elgesys pažeidė vaikų teises ir sudarė sąlygas itin didelei turtinei žalai atsirasti. Tenkindamas prokuroro prašymą teismas konstatavo, kad atsakovė, kreipdamasi į notaro biurą dėl palikimo priėmimo, pažeidė imperatyvias įstatymo nuostatas dėl vaikų teisių ir interesų apsaugos ir gynimo, geriausių vaiko interesų prioriteto, nes sutikdama vaikų vardu priimti palikimą be apyrašo ir atsisakydama priimti palikimą savo vardu, sudarė sąlygas itin didelei turtinei žalai atsirasti – vaikams būtų tekę dešimtis tūkstančių eurų siekiantys tėvo įsiskolinimai tretiesiems asmenims.

Norint veiksmingai ginti viešąjį interesą, nebūtina visais atvejais kreiptis į teismą. Prokuratūros įstatymo 19 straipsnio 4 dalies 2, 4 ir 5 punktuose nustatytos veiksmingos viešojo intereso gynimo priemonės. Taikant šias priemones, 2022 m. priimti 34 nutarimai.

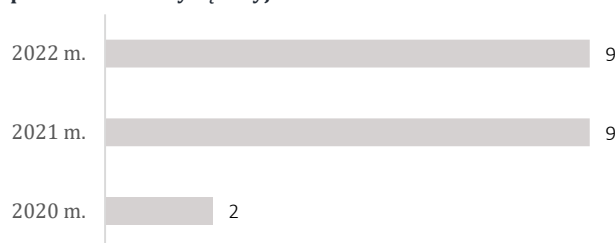
Priimti 303 nutarimai atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemonės. Dažniausiai tokie sprendimai priimami konstatavus, kad pareiškėjai siekia apginti privačius interesus.

Pagal prokurorų apeliacinius skundus panaikintų / pakeistų teismo sprendimų dalis (proc.)

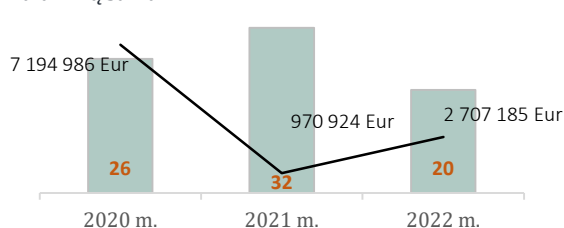

11.1. VALSTYBĖS TEISIŲ IR TEISĖTŲ INTERESŲ GYNIMAS

Ieškinių, pareiškimų, prašymų teritorijų planavimo ir statybų srityje skaičius

Ieškinių, pareiškimų, prašymų ginant turtinius ir kitus valstybės ir savivaldybių interesus skaičius ir reikalavimų suma

2022 m. prokurorų reikalavimai visiškai arba iš dalies patenkinti 24 bylose. Įsiteisėjusiais teismų sprendimais patenktų turtinių reikalavimų suma sudarė 11 291 506,29 Eur. Teismams patvirtinus taikos sutartis, baigtos 4 bylos. Įsiteisėjo 32 teismų sprendimai, iš kurių prokurorų reikalavimai patenkinti 28 bylose.

Sėkmingai gindami viešąjį interesą prokurorai pasiekė, kad valstybės ir savivaldybių biudžetams būtų priteista lėšų ir vertingo turto už bendrą daugiau nei **11 mln. 200 tūkst. Eur** sumą.

Patenkinus prokurorų ieškinį, susijusį su greitųjų testų „COVID-19 EXPRESS“ įsigijimu, valstybės naudai iš privačios bendrovės priteista per **4,1 mln. Eur**.

Iš buvusios įmonės „Rubikon apskaitos sistemos“ Vilniaus miesto savivaldybės biudžetui priteista **4,6 mln. Eur**.

Vienas iš Ignalinos atominės elektrinės turto pardavimo aukcionų ir su juo susiję sandoriai pripažinti negaliojančiais, o elektrinei iš aukciono laimėtojo priteista beveik **100 tūkst. Eur** ir išsaugotas vertingas valstybinės įmonės turtas.

Valstybei grąžinti žemės sklypai Vilniaus miesto centre ir Klaipėdoje, kurių vertė beveik **1,230 mln. Eur**.

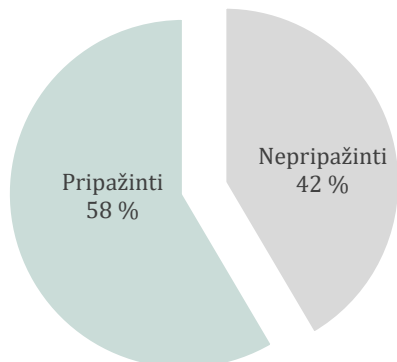

Pripažintos negaliojančiomis paskolų ir nuomos sutartys, sudarant valstybinės žemės pirkimo-pardavimo ir dovanojimo sutartis, leido valstybės naudai priteisti beveik **595 tūkst. Eur**.

12. PRANEŠĖJŲ APSAUGA

2022 m. informaciją pagal Pranešėjų apsaugos įstatymą pateikė 51 asmuo (2 kreipėsi po kelis kartus), arba 23 proc. mažiau negu 2021 m. (66).

Sprendimai dėl pranešėjo statuso

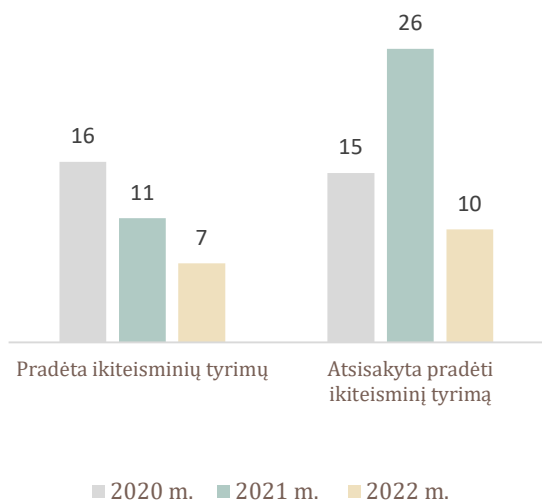

Pranešėjo statuso nesuteikimo priežastys:

- nėra viešojo intereso, siekiama apginti asmeninius interesus;
- asmuo apie pažeidimą sužinojo ne iš su darbu susijusių aplinkybių.

Veikos, apie kurias pranešę asmenys buvo pripažinti pranešėjais:

- pažeidimai finansų sektoriuje (apgaulingas buhalterinės apskaitos tvarkymas, pinigų plovimas ir kt.);
- teisės aktų pažeidimai Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyboje;
- netinkamas viešųjų lėšų panaudojimas;
- korupcinio pobūdžio pažeidimai susiję su viešaisiais pirkimais;
- Viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimai;
- darbo teisės pažeidimai;
- dokumentų klastojimas;
- piktnaudžiavimas tarnybine padėtimi;
- kišimasis į valstybės tarnautojo veiklą;
- asmens duomenų apsaugos pažeidimai;
- Elektroninių pinigų ir elektroninių pinigų įstaigų įstatymo, Finansų įstaigų įstatymo pažeidimai;
- Konkurencijos įstatymo pažeidimai.

Ikiteisminis tyrimas pradėtas dėl šių nusikalstamų veikų:

- pagal BK 154 straipsnio 2 dalį dėl šmeižimo;
- pagal BK 182 straipsnio 1 ir 2 dalį dėl sukčiavimo;
- pagal BK 184 straipsnio 2 dalį dėl turto iššvaistymo;
- pagal BK 216 straipsnio 1 dalį dėl nusikalstamu būdu gauto turto legalizavimo;
- pagal BK 220 straipsnio 1 dalį dėl neteisingų duomenų apie pajamas, pelną ar turtą pateikimo;
- pagal BK 222 straipsnį dėl apgaulingo apskaitos tvarkymo;
- pagal BK 228 straipsnio 2 dalį dėl piktnaudžiavimo.

21 pranešimas perduotas nagrinėti kitoms institucijoms, tarp kurių:

- Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija;
- Lietuvos bankas;
- Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba;
- Valstybinė kultūros paveldo komisija;
- Valstybinė mokesčių inspekcija;
- Viešųjų pirkimų tarnyba;
- Sveikatos apsaugos ministerija;
- Valstybinė darbo inspekcija;
- Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba;
- Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija;
- Specialiųjų tyrimų tarnyba;
- Konkurencijos taryba.

Sprendimai dėl pranešėjų apsaugos, skatinimo ir pagalbos priemonių taikymo**Dėl neigiamo poveikio priemonių**

2022 m. 10 asmenų (2021 m. – 10) kreipėsi dėl jiems taikytų neigiamo poveikio priemonių.

Patirtas neigiamas poveikis, dėl kurio teikti pranešimai:

- darbo santykių perkėlimas kitam darbdaviui;
- atleidimas iš einamų pareigų;
- tarnybinių patikrinimų atlikimas dėl pranešėjų veiksmų, tarnybinių nuobaudų skyrimas;
- žala reputacijai;
- nemokėjimas už viršvalandžius;
- nušalinimas nuo pareigų;
- siuntimas pasitikrinti sveikatą;
- ikiteisminio tyrimo pradėjimas.

Dėl atlyginimo ir kompensavimo už patiriamą neigiamą poveikį

2022 m. gauti 2 prašymai atlyginti už vertingą informaciją (2021 m. – 3). Atlyginimas paskirtas 1 (2021 m. – 1) pranešėjui ir išmokėta 10 000 Eur.

Gauti 3 prašymai dėl kompensacijos už patiriamą neigiamą poveikį ar neigiamus padarinius dėl pranešimo. Iš jų 2 prašymai išnagrinėti, 1 prašymo nagrinėjimas perkeltas į 2023 m. Kompensacijų pranešėjams nebuvo išmokėta, nes asmenys neatitiko nustatytų sąlygų.

Valstybės garantuojama teisinė pagalba

Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos duomenimis, 2022 m. antrinė teisinė pagalba suteikta 5 pranešėjams (2021 m. – 4).

PRANEŠĖJŲ KONSULTAVIMO LINIJA

tel. (8 5) 266 2329

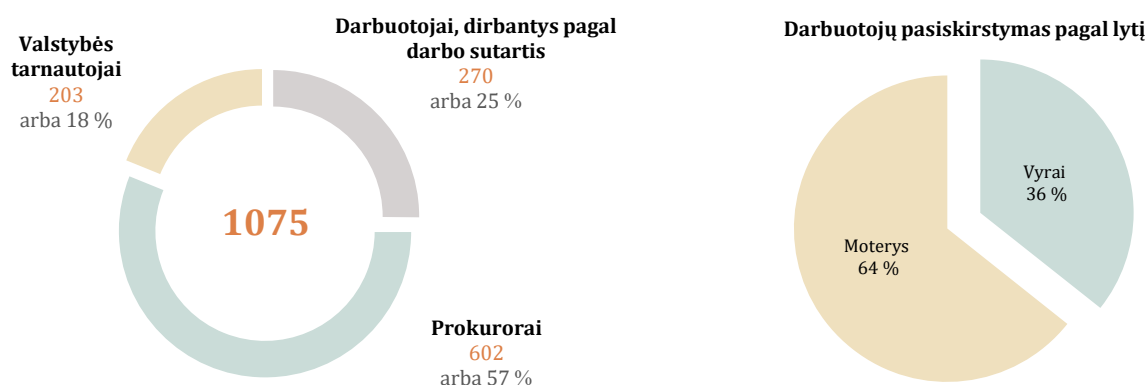
2022 m. pranešėjų konsultavimo linija suteikė 286 konsultacijas.

Generalinės prokuratūros atstovai 2022 m.:

- teikė nuotolines viešas konsultacijas verslo ir viešojo sektoriaus institucijų atstovams, atsakingiems už Pranešėjų apsaugos įstatymo įgyvendinimą;
- surengė 17 mokymų pranešėjų apsaugos tema;
- skaitė pranešimus viešose konsultacijose su verslo atstovais;
- organizavo renginį „Pranešėjų apsaugos forumas 2022“;
- dalyvavo Europos Komisijos ekspertų susitikimuose dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos įgyvendinimo;
- dalyvavo Šveicarijoje vykusioje Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) organizuotoje praktinėje konferencijoje pranešėjų apsaugos klausimais ir aktyviai prisidėjo prie rekomendacijų pranešėjų apsaugos klausimais TDO vadovybei rengimo;
- aktyviai dalyvavo NEIWA (Europos vientisumo ir pranešėjų apsaugą užtikrinančių institucijų tinklas) veikloje (8 susitikimai).

PROKURATŪROS IŠTEKLIAI

13. PERSONALO VALDYMAS

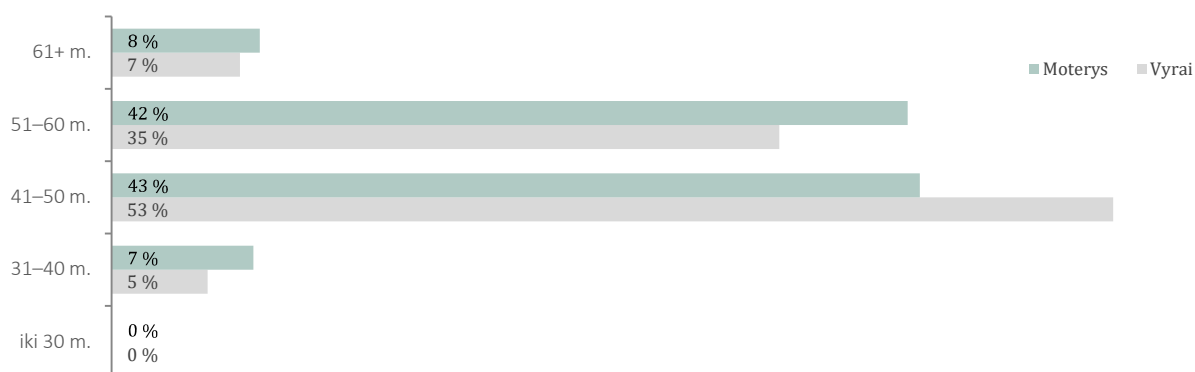

Duomenys apie prokurorus

Metai	Dirbančių prokurorų skaičius (laikotarpio pabaigoje)	Atleista (išbraukta iš sąrašo) prokurorų					
		Savo prašymu	Pensija / dėl sveikatos	Dėl mirties	Skyrus tarnybinių nuobaudų – atleidimą	Nesutikęs eiti pasiūlytų pareigų	Iš viso
2018	666	1	10	1	3	1	16
2019	659	2	9	2	2	0	15
2020	644	8	6	0	1	1	16
2021	622	7	9	3	3	0	22
2022	602	9	9	0	0	5	23

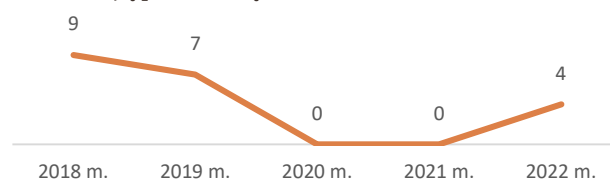

Prokurorų pasiskirstymas pagal amžių ir lytį

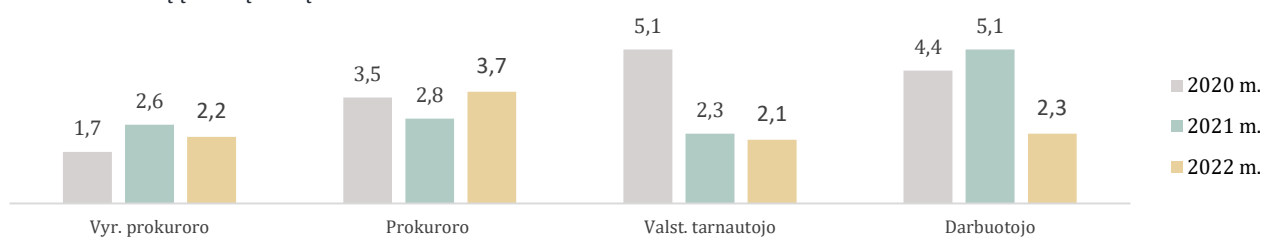

2022 m. neįvyko nė vieno pretendento į prokurorus egzamino (2021 m. – 1), nes nesusirinko minimalus pretendento skaičius.

Naujų prokurorų skaičius

Pretendentų į vieną vietą vidurkis

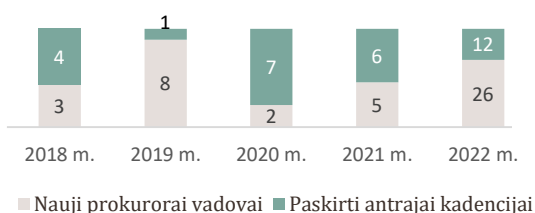
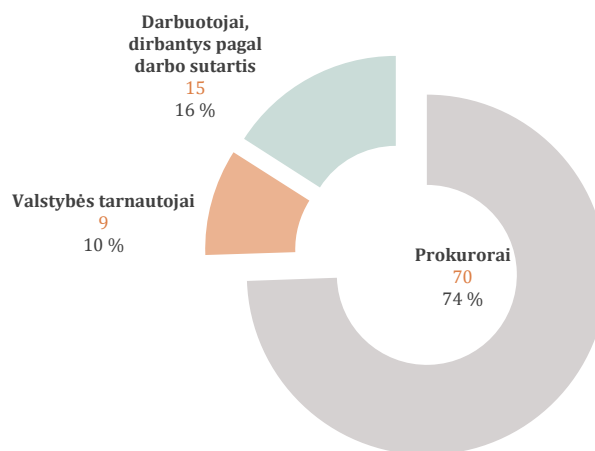

2022 m. pabaigoje prokuratūroje dirbo iš viso **94** vadovai.

Vidutiniškai **1** vadovui tenka **10,4** pavaldinio.

5 metų kadencijai paskirti **38** atranką laimėję vyriausieji prokurorai ir (ar) jų pavaduotojai.

Vadovai pagal pareigybės

2022 m. prokuratūroje įgyvendinti darbo organizavimo pakeitimai – patobulinta prokuratūrų struktūra, vadovų skaičius sumažintas iki darbo krūviais ir faktiniu poreikiu pagrįsto skaičiaus, dėl ko racionaliau valdomi turimi žmogiškieji, materialiniai ir finansiniai ištekliai, geriau paskirstomos funkcijos ir prokurorų ar prokuratūros personalo specializacijos, išvengiama panašių kompetencijų ir priskirtų funkcijų pasiskirstymo keliuose padaliniuose, turinčiuose nedidelį darbuotojų skaičių ir jiems vadovaujančių vadovų. Optimizavimas prisidėjo prie efektyvesnės padalinių veiklos, leido užtikrinti tolygesnį darbo krūvį, sumažino administruojančių asmenų skaičių ir leido sutaupyti darbo užmokesčiui skirtų lėšų.

2022 m. įgyvendinti šie darbo organizavimo pakeitimai:

Šiaulių ir Klaipėdos apygardų prokuratūrose reorganizuoti Pirmojo ir Antrojo baudžiamojo persekiojimo skyriai į Baudžiamojo persekiojimo skyrius, panaikintos 2 vyriausiųjų prokurorų pareigybės.

Panaikinti Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūros Septintasis skyrius ir Kauno apygardos prokuratūros Kauno apylinkės prokuratūros Pirmasis skyrius, panaikintos 2 vyriausiųjų prokurorų pareigybės.

Panaikintos 6 vadovų (vyriausiųjų prokurorų, vyriausiųjų prokurorų pavaduotojų) pareigybės.

Tarnybinė atsakomybė

Pradėti 29 tarnybiniai patikrinimai dėl **39** prokurorų veiksmų.

Baigti 28 tarnybiniai patikrinimai dėl **39** prokurorų veiksmų.

Vidutinė tarnybinio patikrinimo trukmė – **53** darbo dienos.

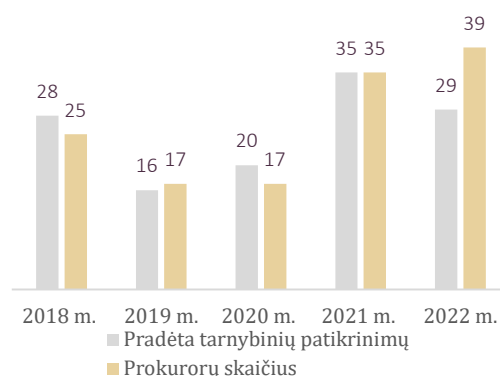
Pažeidimų konstatuota 14 prokurorų veikloje.

13 prokurorų **skirta 16** tarnybinių nuobaudų, iš jų:

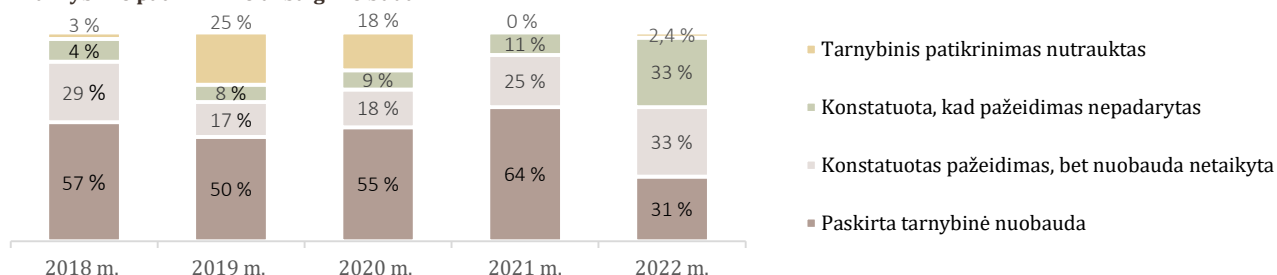
9 – pastabos;

7 – papeikimai;

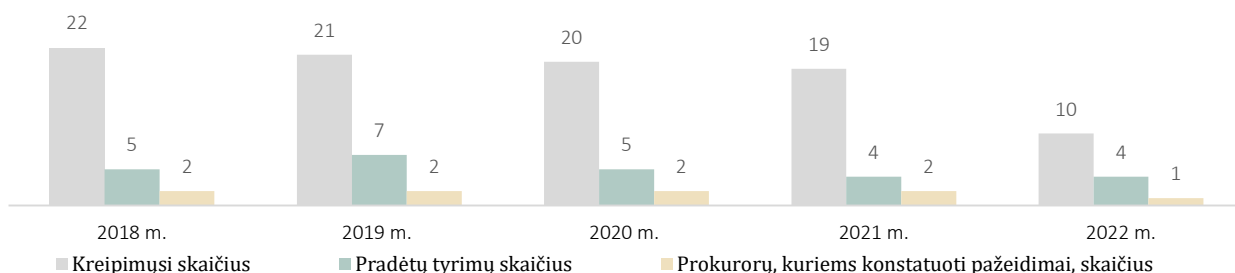
Duomenys apie pradėtus tarnybinius patikrinimus

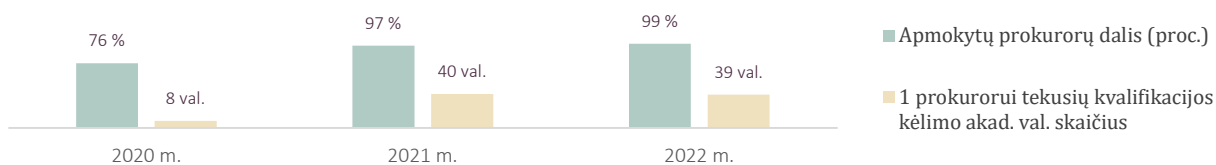
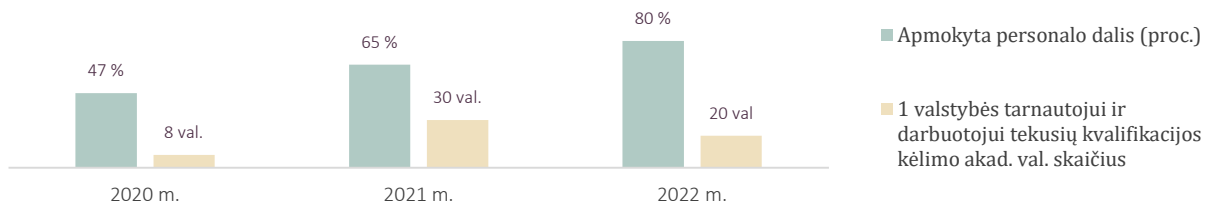
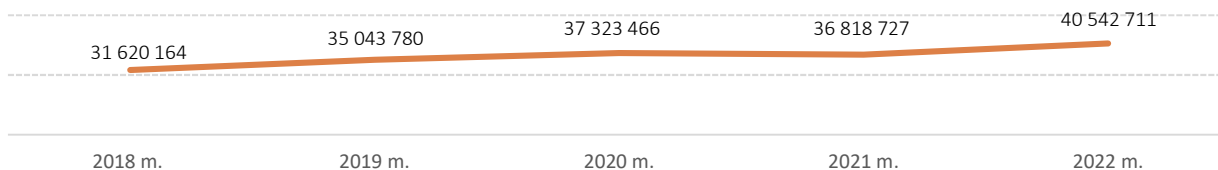
Tarnybinio patikrinimo užbaigimo būdai

Prokurorų etikos kodekso pažeidimų tyrimas Prokurorų etikos komisijoje**Prokurorų ir prokuratūros personalo mokymas ir kvalifikacijos kėlimas**

2022 m. mokymo ir kvalifikacijos kėlimo renginiams skirta 40 000 Eur. Prokurorai ir kitas prokuratūros personalas (valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis) dalyvavo daugiau kaip 209 kvalifikacijos kėlimo renginiuose.

Prokurorų kvalifikacijos kėlimas**Valstybės tarnautojų ir darbuotojų kvalifikacijos kėlimas****14. FINANSŲ IR TURTO VALDYMAS****Prokuratūrai skirti asignavimai (Eur)**

PROKURATŪROS BIUDŽETAS

Darbo užmokestis ir soc. draudimo įmokos 90,03 proc.

Prekių ir paslaugų įsigijimas 5,75 proc.

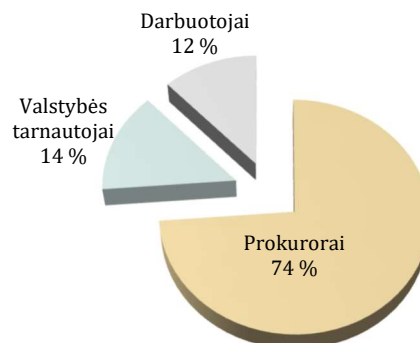
ES ir NOR lėšomis finansuojamų projektų vykdymas 2,32 proc.

Socialinės išmokos (pašalpos) 1,13 proc.

Ilgalaikio turto įsigijimas 0,75 proc.

Pranešėjų apsaugos įstatymo įgyvendinimas 0,02 proc.

Išlaidų darbo užmokesčiui pasiskirstymas pagal pareigybių grupes

Atstovavimo teisme (advokato) išlaidų atlyginimas

Pagal 2022 m. gegužės 1 d. įsigaliojusius Baudžiamojo proceso kodekso (BPK) 106 straipsnio pakeitimus, kai asmuo išteisinamas, jo patirtos būtinos ir pagrįstos išlaidos advokato arba advokato padėjėjo paslaugoms apmokėti atlyginamos iš valstybės lėšų. Vykdam teismo sprendimus, kuriais asmenims iš prokuratūros priteistos atstovavimo teisme (advokato) išlaidos, 2022 m. 29 asmenims išmokėta 82 638,29 Eur.

Išlaidos komunalinėms ir kitoms paslaugoms

2022 m. reikšmingai padidėjo energetinių išteklių (šilumos ir elektros energijos) kainos. Generalinė prokuratūra visoje Lietuvoje valdo daugiau kaip 40 tūkst. kv. m ploto patalpas.

	Išlaidos	Pokytis
Elektros energija	725 000 Eur	+ 274 000 Eur arba +61 proc.
Šildymas	355 000 Eur	+ 103 000 Eur arba +41 proc.
Vanduo	17 000 Eur	+ 3 000 Eur arba +21 proc.
Degalai	50 000 Eur	+ 15 000 Eur arba +43 proc.
Pašto paslaugos	81 000 Eur	+ 13 000 Eur arba +19 proc.

Išlaidos banko paslaugoms už depozitinėje sąskaitoje saugomas lėšas

2022 m. žymiai išaugo prokuratūros išlaidos banko paslaugoms už depozitinės sąskaitos lėšas. Dėl Europos Centrinio Banko (ECB) nustatytos neigiamos palūkanų normos, kuri buvo lygi -0,5 proc., nuo 2022 m. sausio 1 d. Generalinė prokuratūra bankui privalėjo mokėti juridiniams asmenims taikomą mokestį, kuris skaičiuojamas už visas lėšas, viršijančias 1 mln. Eur.

Didžiausią bankuose esančių lėšų dalį sudaro depozitai, t. y. užstatai ir lėšos, į kurias laikinai apribota nuosavybės teisė. Tokių lėšų paėmimas, saugojimas, tvarkymas ir (ar) grąžinimas susijęs su prokuratūros funkcijomis ir atliekamas vadovaujantis BPK 119, 133 ir 139 straipsniais. Laikinas nuosavybės teisės apribojimas taikomas civiliniam ieškiniui, galimam turto konfiskavimui arba išplėstiniam turto konfiskavimui užtikrinti. Šių lėšų prokuratūra nenaudoja savo reikmėms, jos depozitinėje sąskaitoje tik saugomos, o vėliau grąžinamos arba pervedamos į valstybės biudžetą vykdam teismų ar prokurorų sprendimus.

Už depozitinėje sąskaitoje laikomas lėšas Generalinė prokuratūra bankui sumokėjo 78 841 Eur.

BAIGIAMOJI DALIS

Lietuvos Respublikos Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto 2020 m. rugsėjo 16 d. posėdyje priimtas sprendimas pritarti Lietuvos Respublikos prokuratūros prioritetinėms veiklos kryptims 2021–2024 metams.

Atsižvelgdama į tai, prokuratūra 2023 m. savo veiklą vykdys vadovaudamasi šiomis prioritetinėmis veiklos kryptimis:

1. Baudžiamojo persekiojimo stiprinimas dėl:
  - a) korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų;
  - b) organizuotų grupių ir nusikalstamų susivienijimų padarytų nusikaltimų;
  - c) tyčinių labai sunkių, sunkių, apysunkių smurtinių nusikaltimų ir seksualinės prievartos nusikalstamų veikų, nuo kurių nukentėjo vaikai;
  - d) nusikalstamų veikų, kuriomis daroma didelė žala valstybės finansams ir Europos Sąjungos finansiniams interesams;
  - e) nusikalstamų veikų elektroninių duomenų ir informacinių sistemų saugumui.
2. Tarptautinio bendradarbiavimo stiprinimas.
3. Baudžiamojo ir civilinio poveikio priemonių, susijusių su turto susigrąžinimu (išplėstinis turto konfiskavimas, civilinis turto konfiskavimas), efektyvesnis taikymas.
4. Kriminalinės žvalgybos veiksmų teisėtumo kontrolės ir koordinavimo stiprinimas.
5. Viešojo intereso gynimas valstybės teisių ir teisėtų interesų gynimo srityje.
6. Prokuratūros išteklių efektyvesnis valdymas.
7. Baudžiamojo proceso procedūrų efektyvumo didinimas.

Generalinė prokurorė

Nida Grunskienė

Greta Bruzgienė, tel. 266 2310, el. p. greta.bruzgiene@prokuraturos.lt
Neringa Budvytienė, tel. 250 0946, el. p. neringa.budvytiene@prokuraturos.lt
Skaistė Kiulkytė-Barkauskienė, tel. 266 2369, el. p. skaiste.kiulkyte.barkauskiene@prokuraturos.lt

